

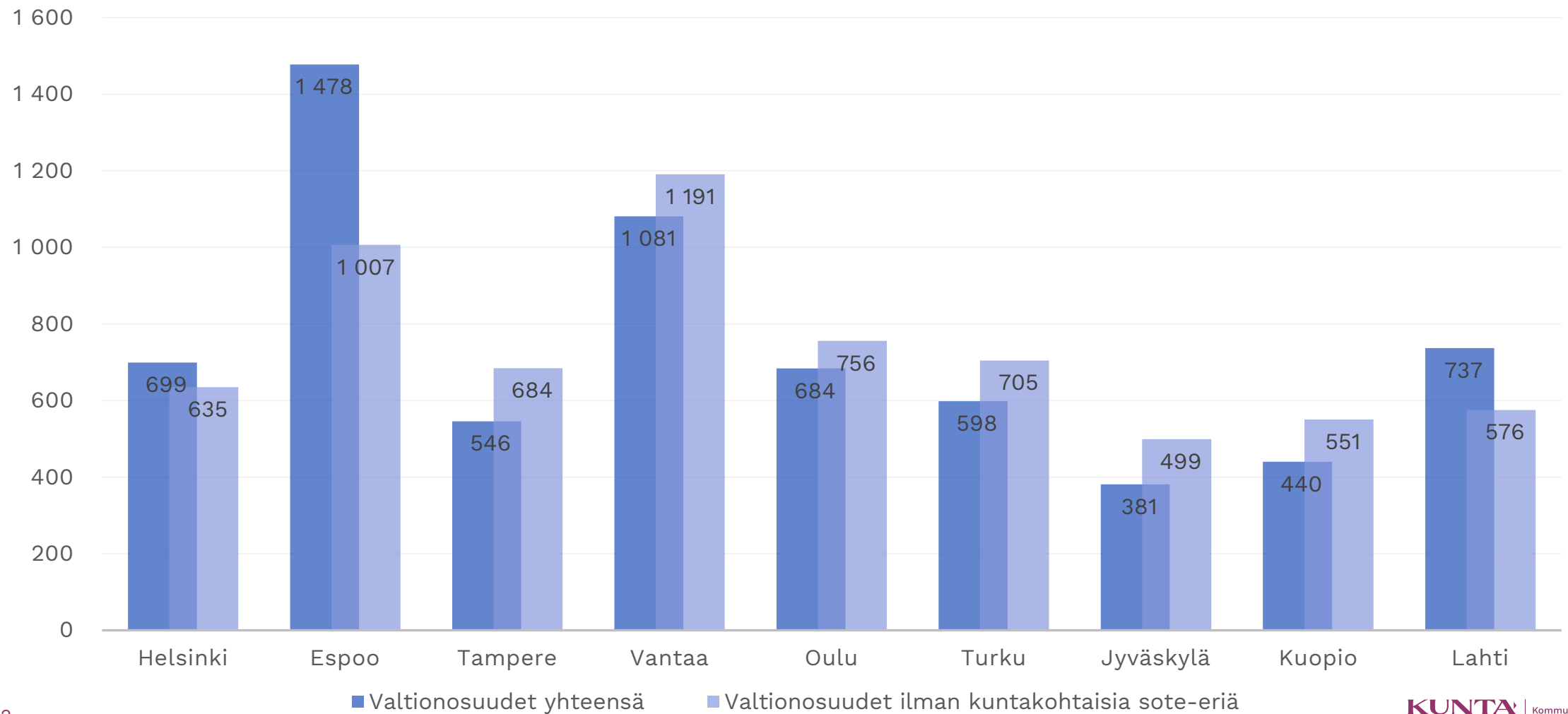
Kuntien valtionosuudet 2026 €/as. ja sote-erien vaikutus

Tarkastelussa kunkin kunnan valtionosuudet (VM+OKM) yhteensä ja mitä valtionosuus olisi ilman kuntakohtaisten sote-erien eli muutosrajoittimen ja järjestelmämuutoksen tasauksen vaikutusta.

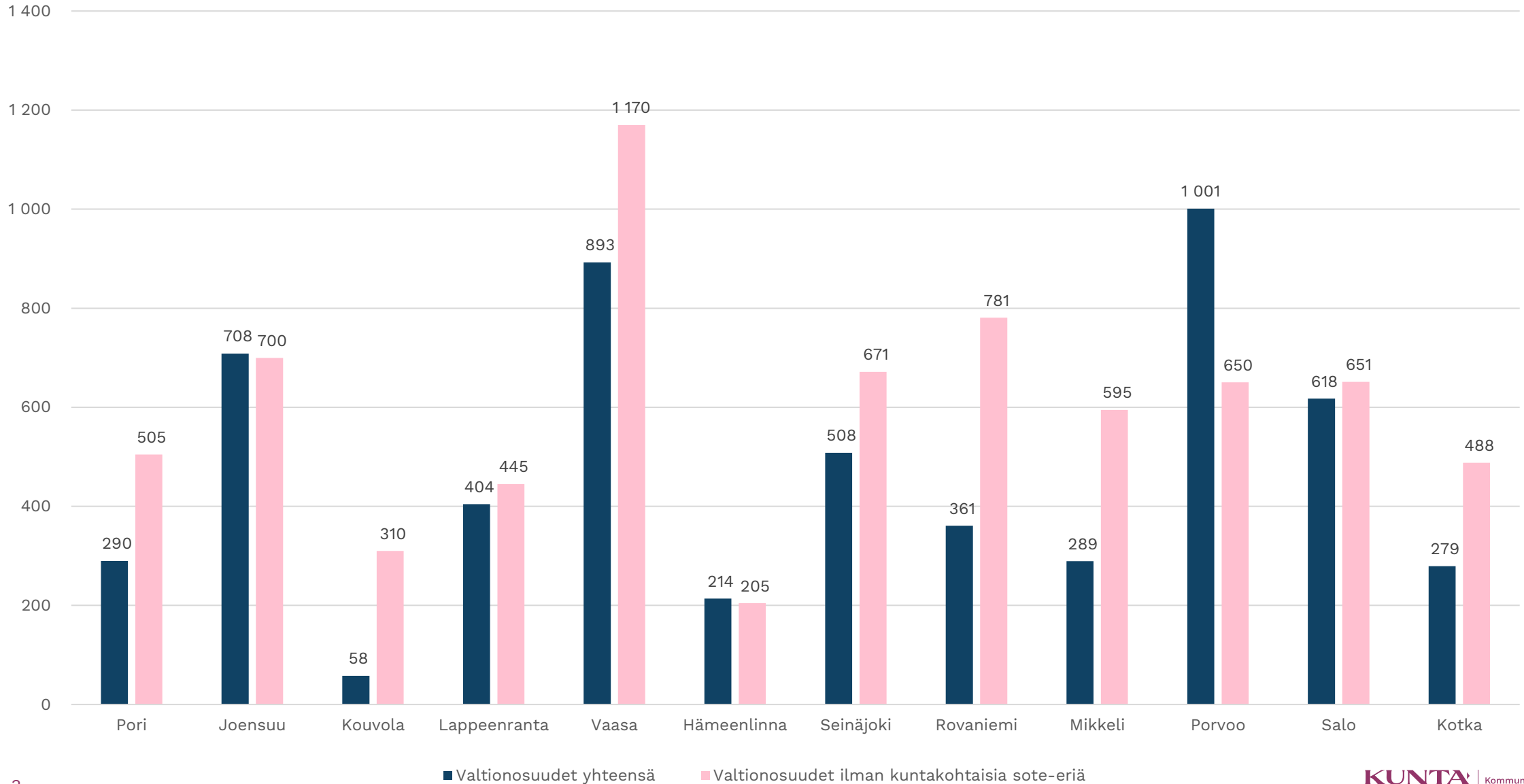
Kunnat kussakin kaaviossa aina asukasluvun mukaisessa suuruusjärjestyksessä vasemmalta oikealle suurimmasta pienimpään.

Olli Riikonen 13.4.2026

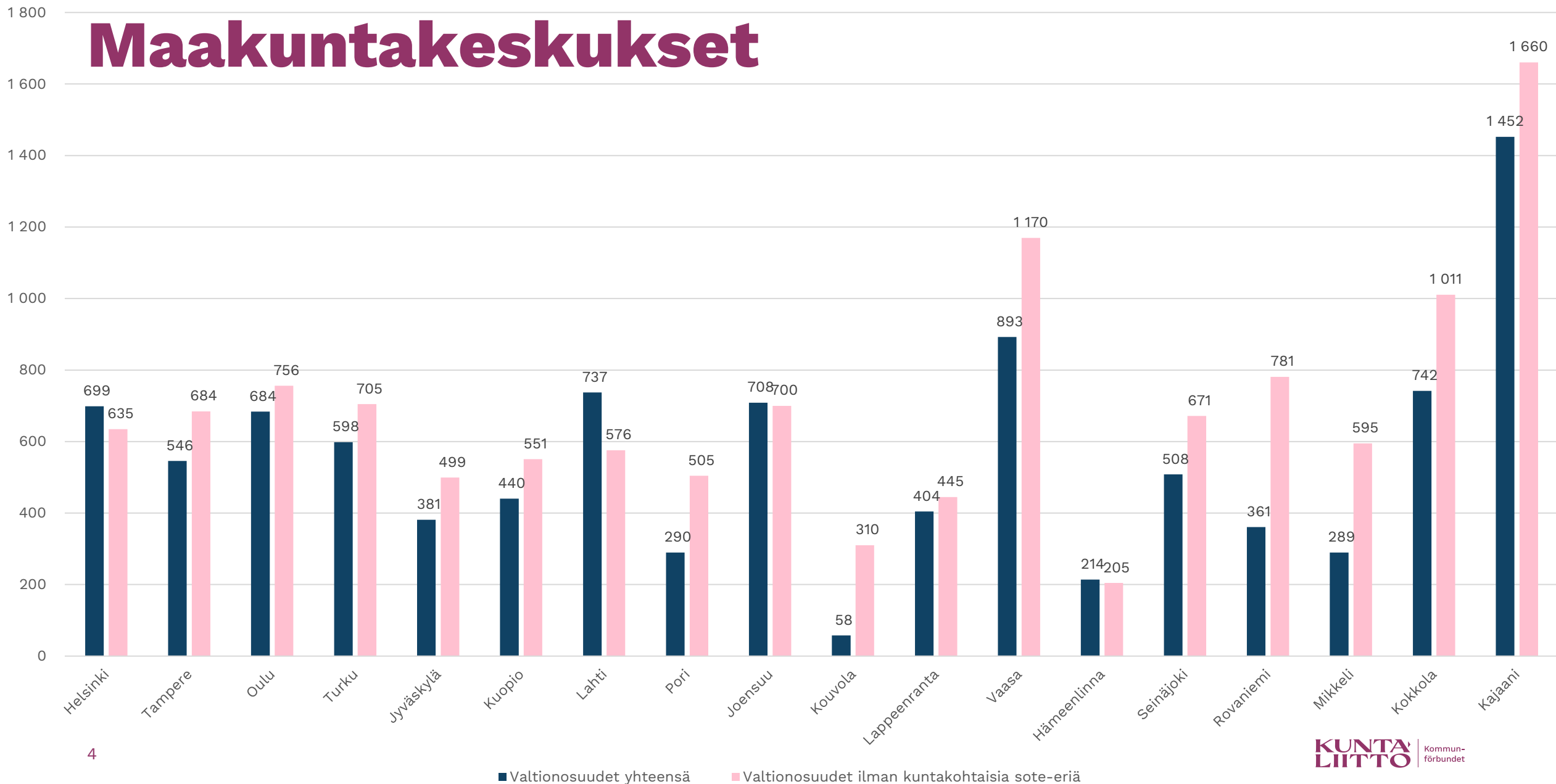
Yli 100.000 asukkaan kaupungit



50.000 – 100.000 asukkaan kaupungit



Maakuntakeskukset



Uusimaa

2 500

2 000

1 500

1 000

500

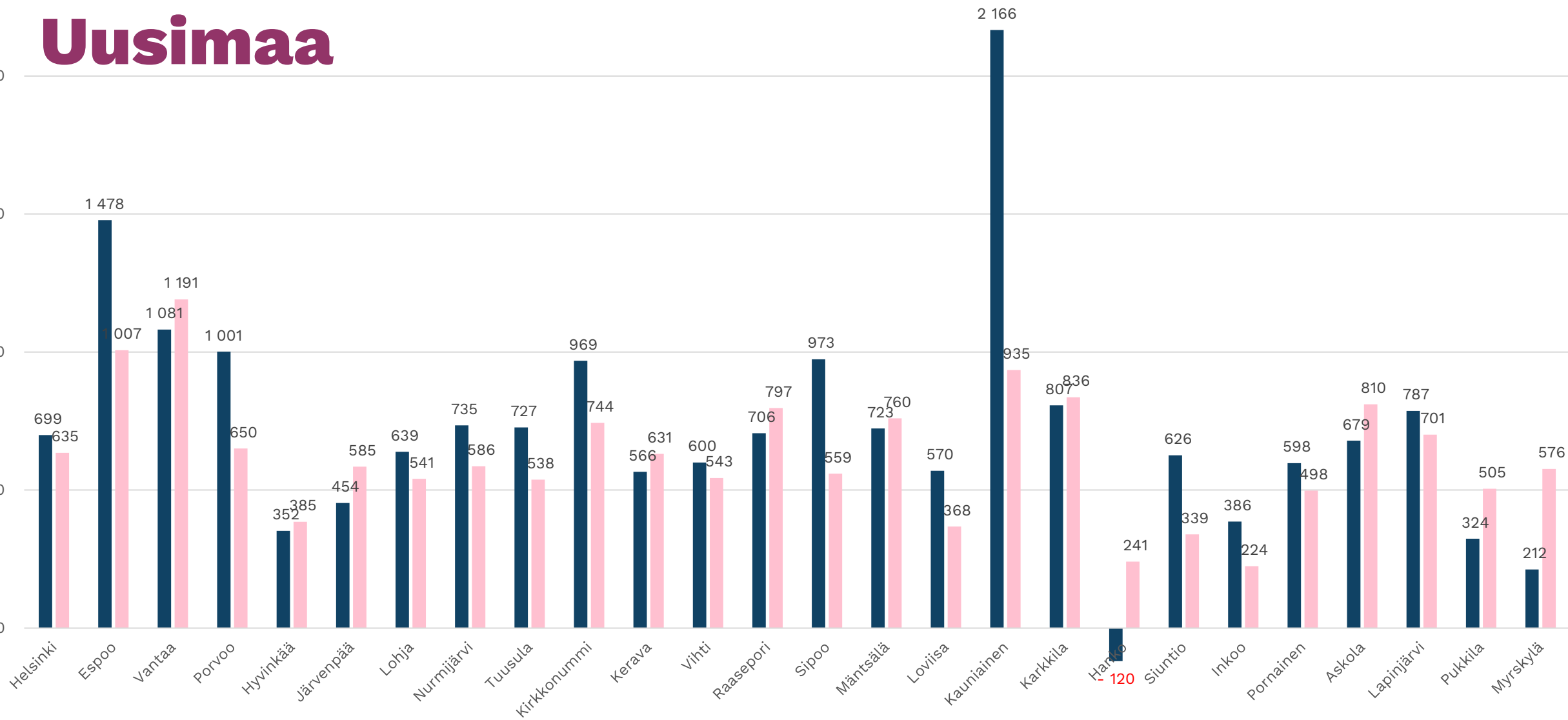
0

- 500

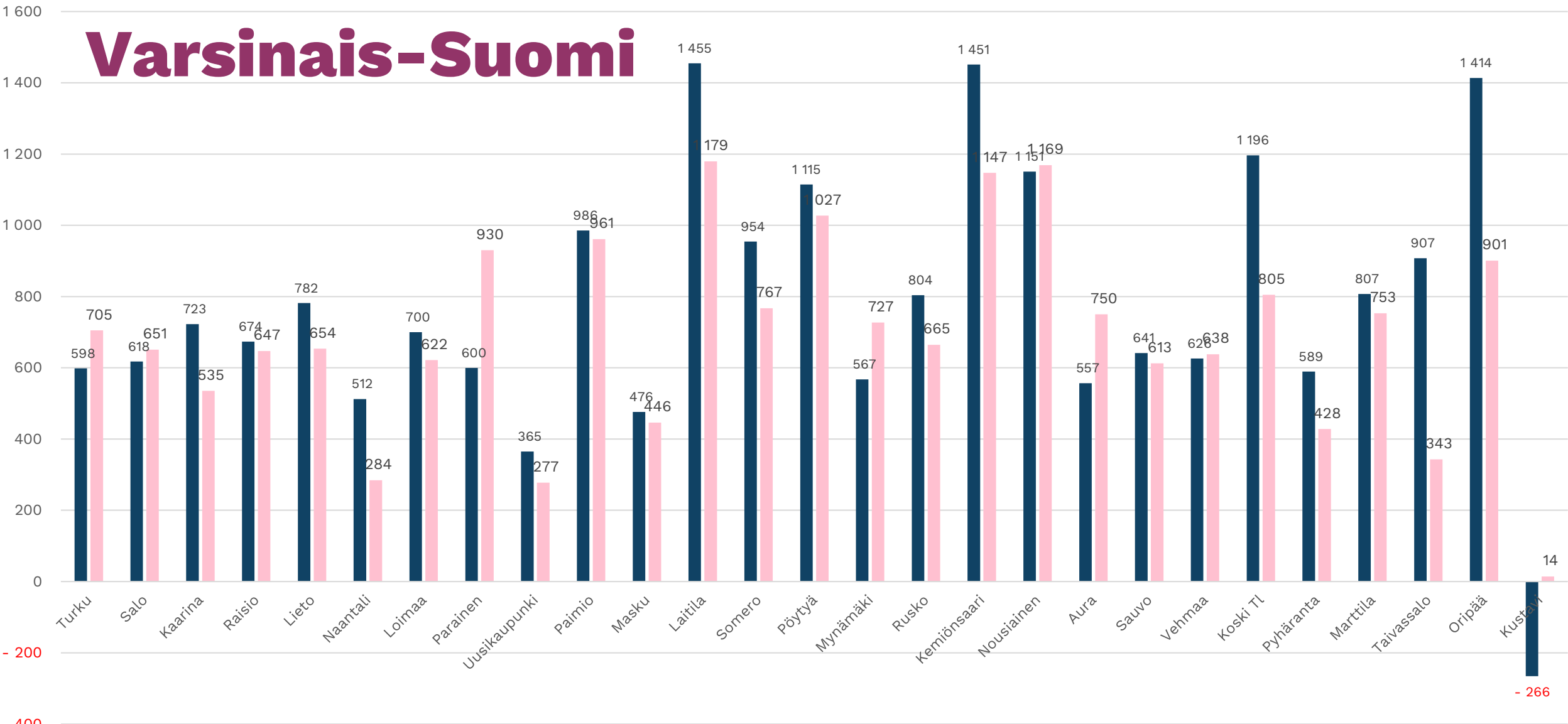
5

■ Valtionosuudet yhteensä

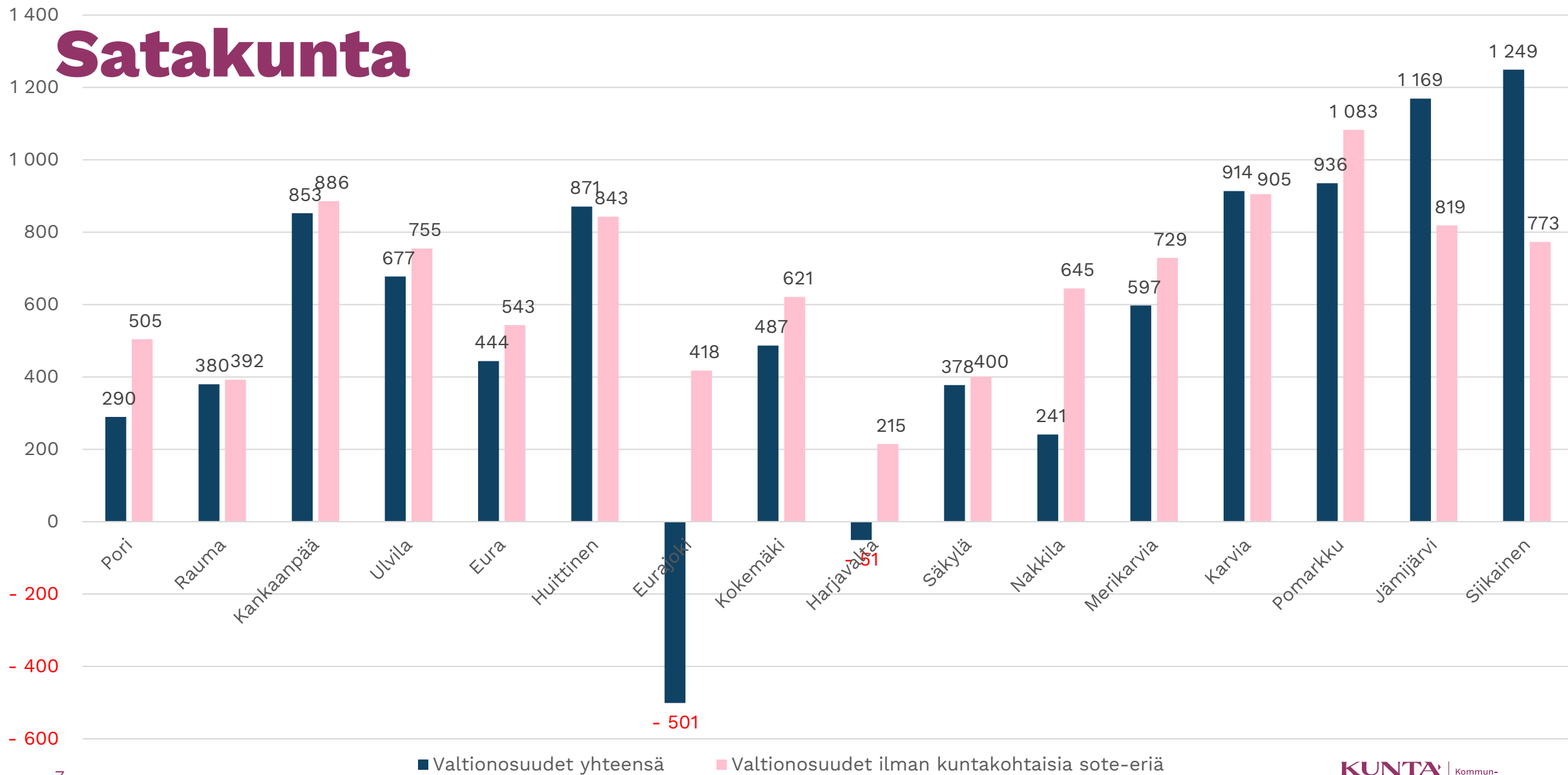
■ Valtionosuudet ilman kuntakohtaisia soite-eriä



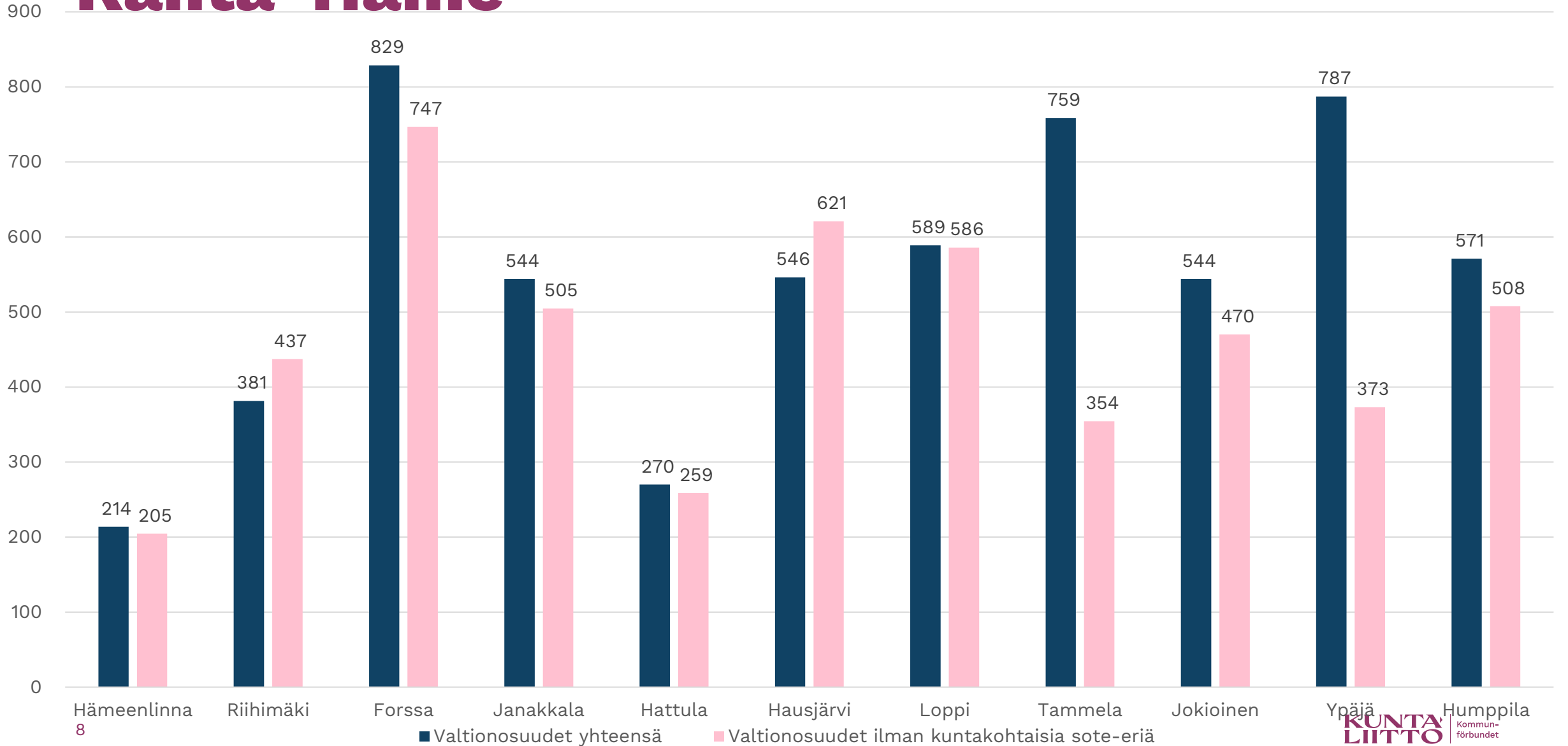
Varsinais-Suomi



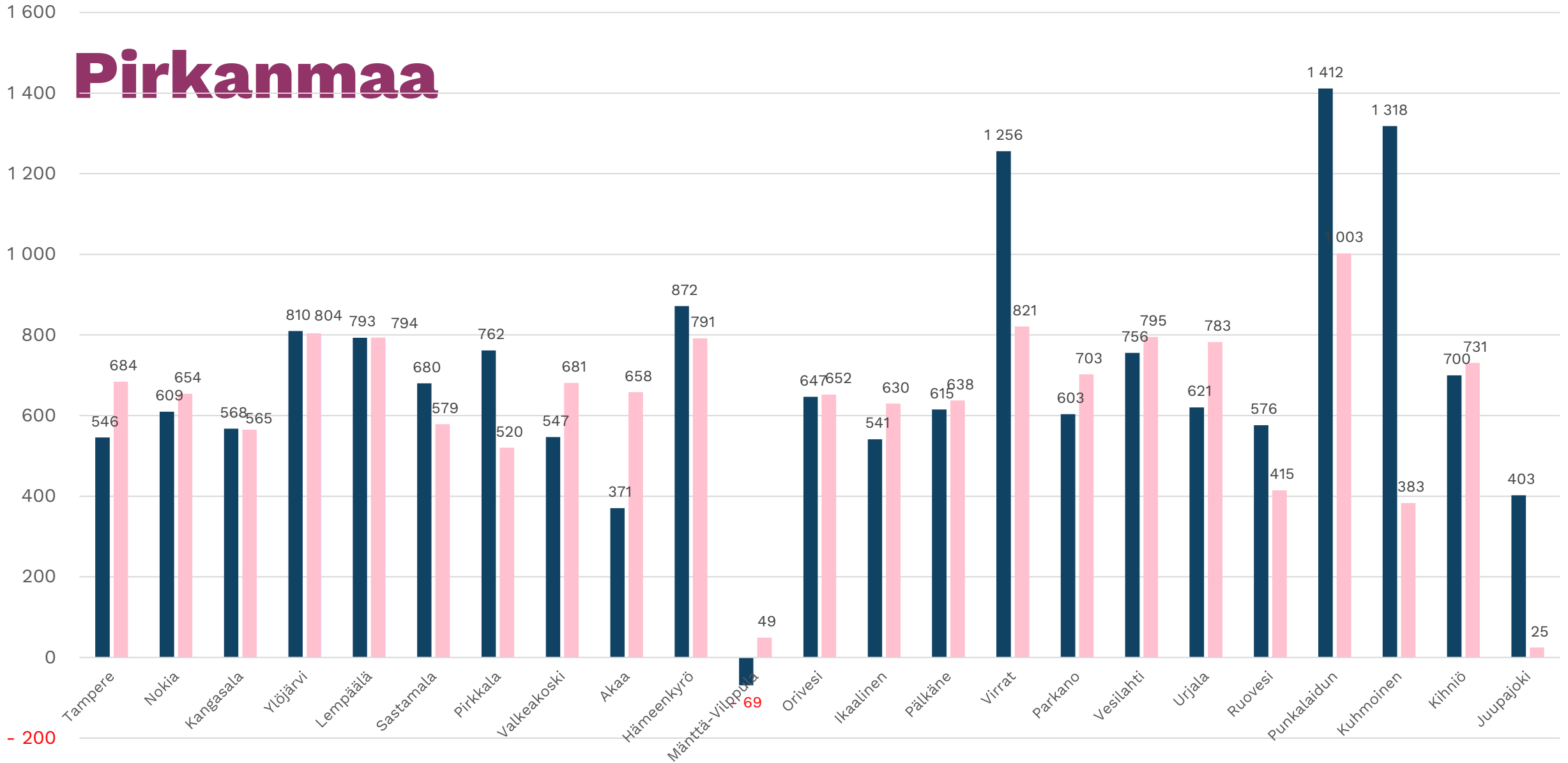
Satakunta



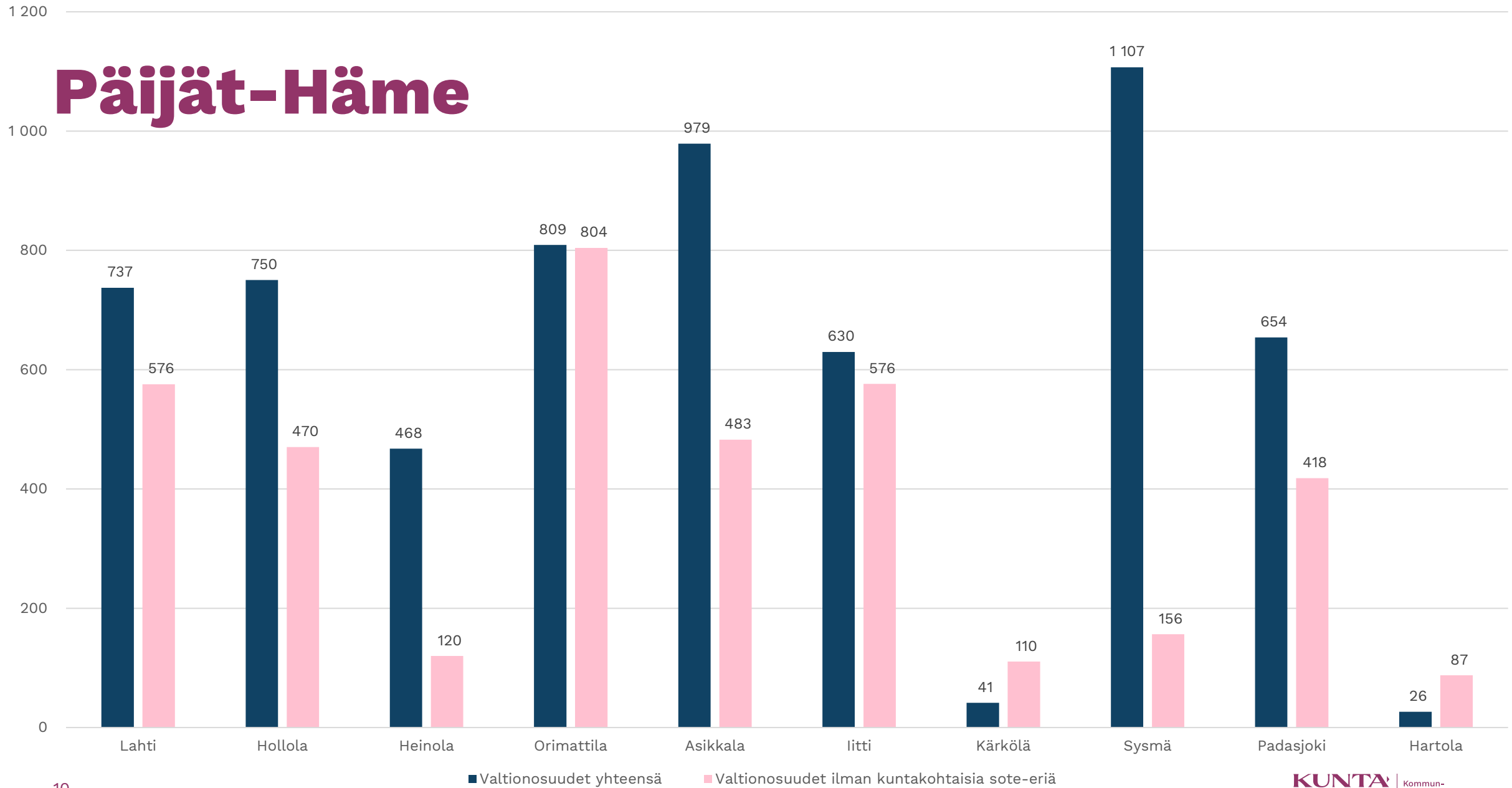
Kanta-Häme



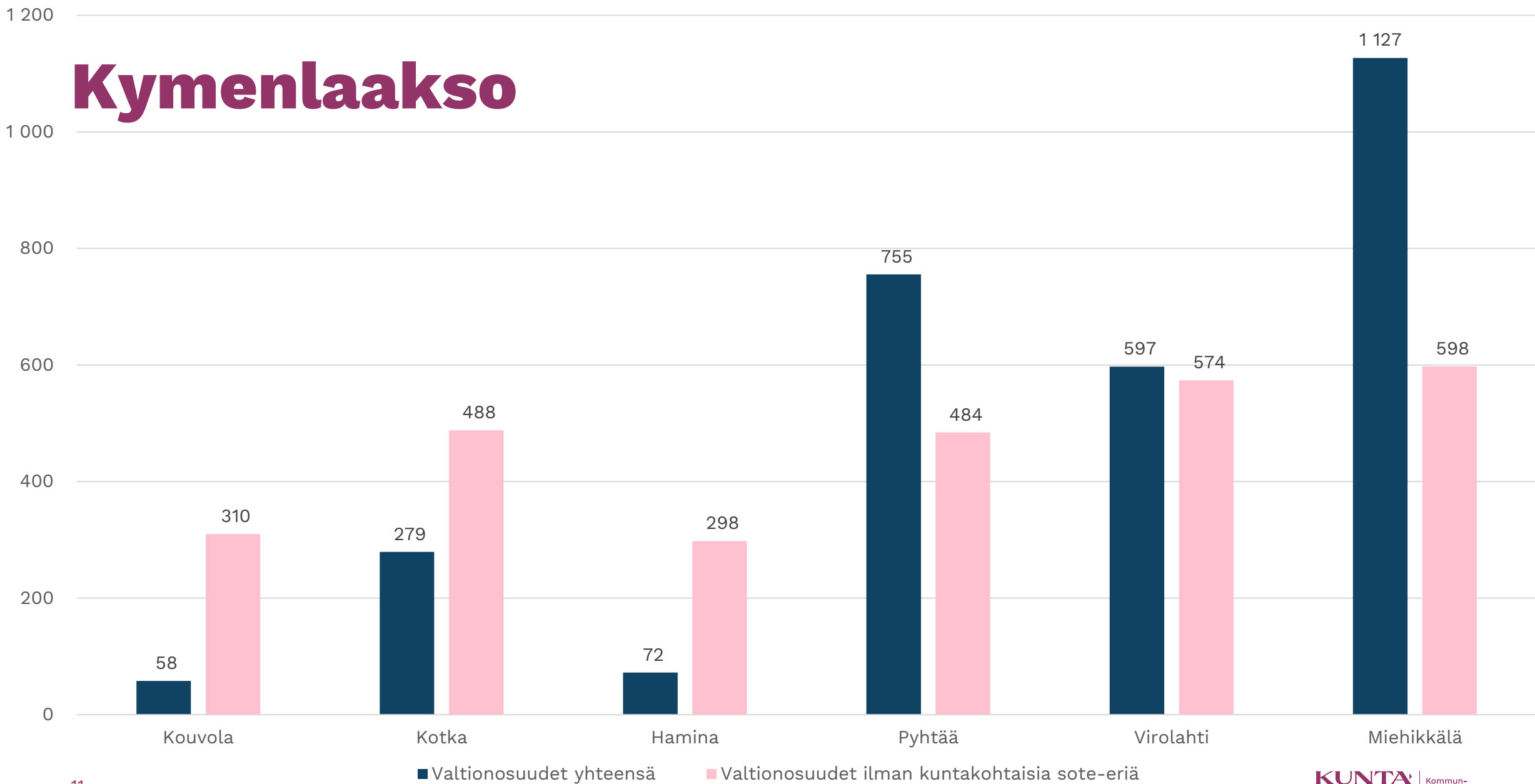
Pirkanmaa



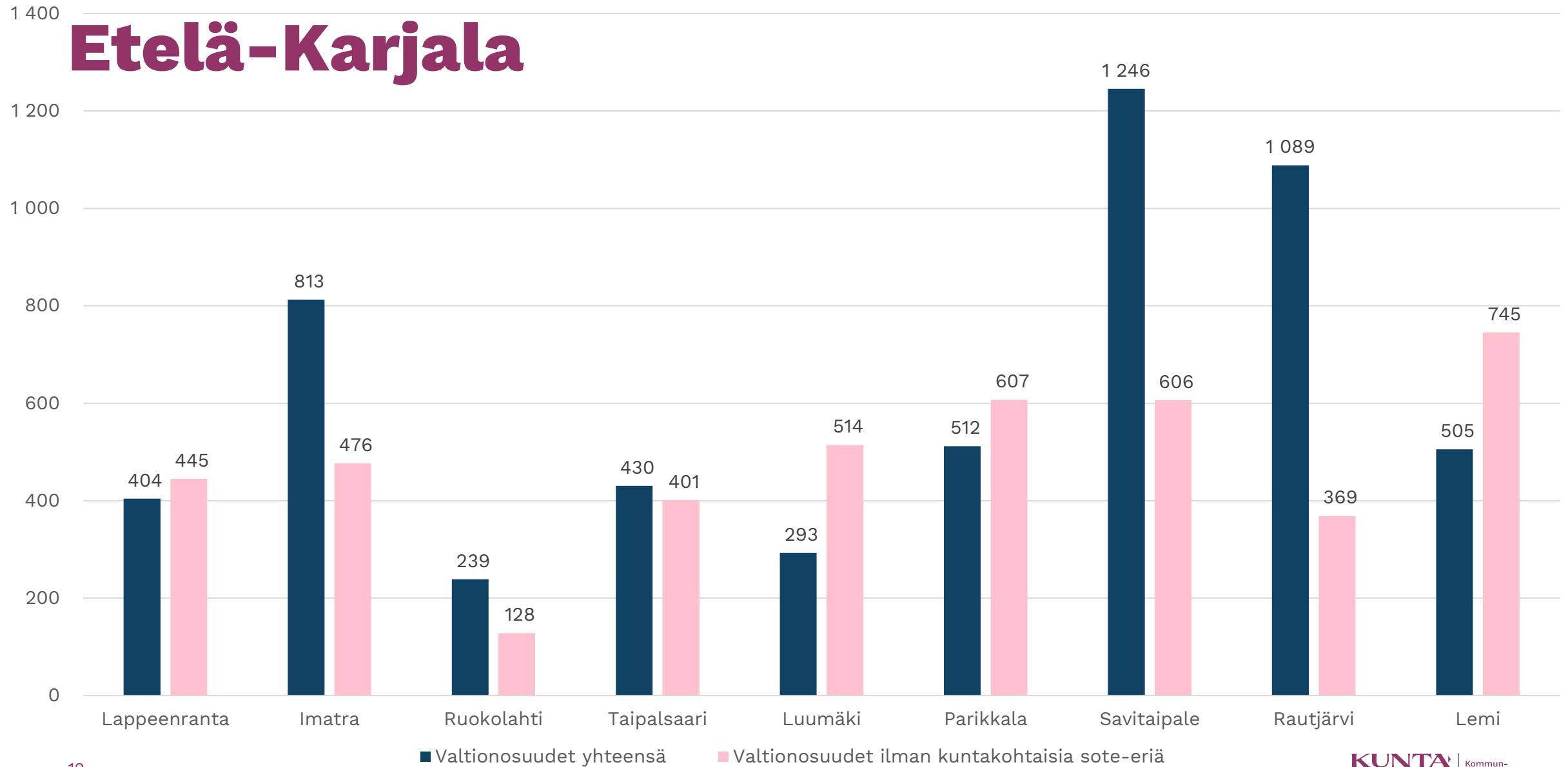
Päijät-Häme



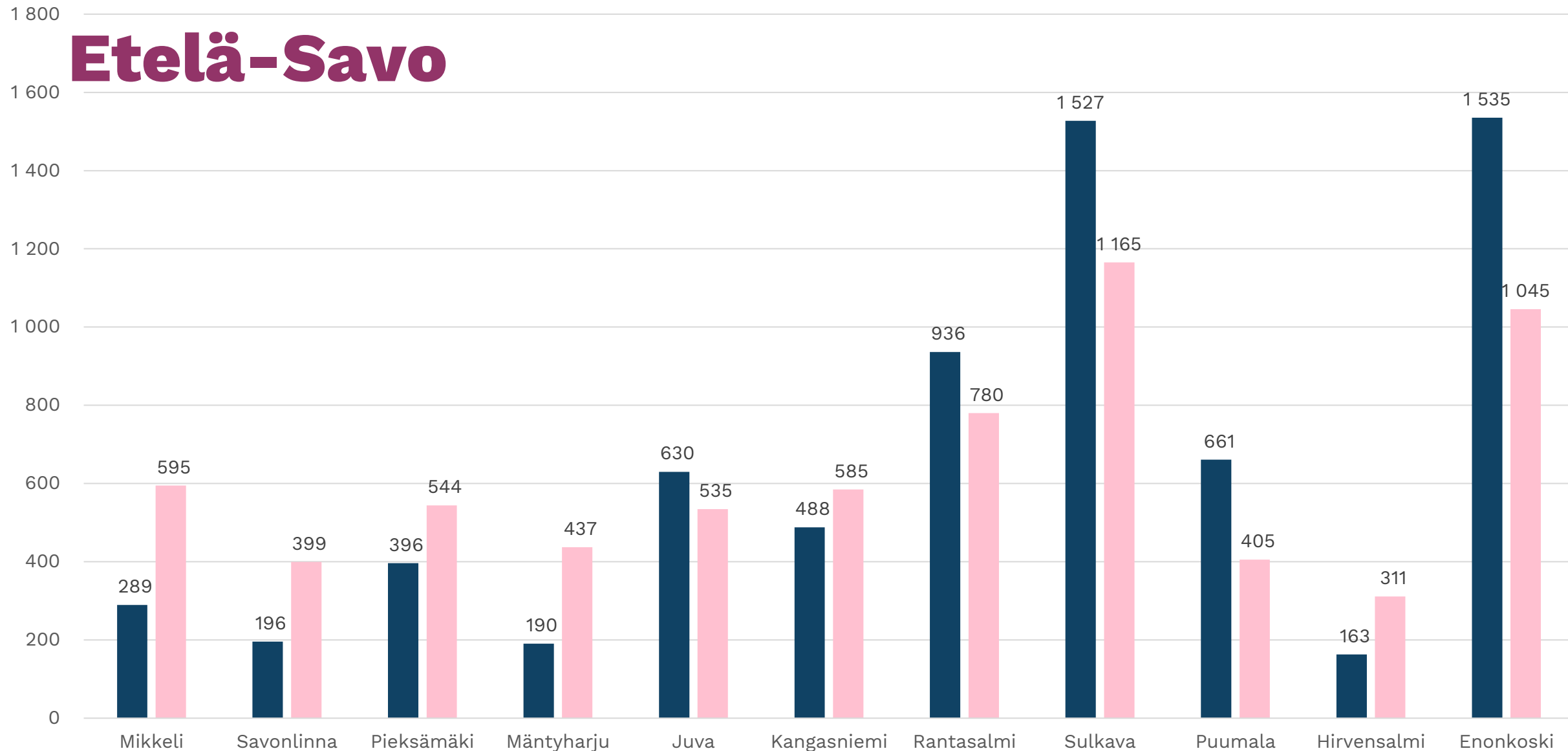
Kymenlaakso



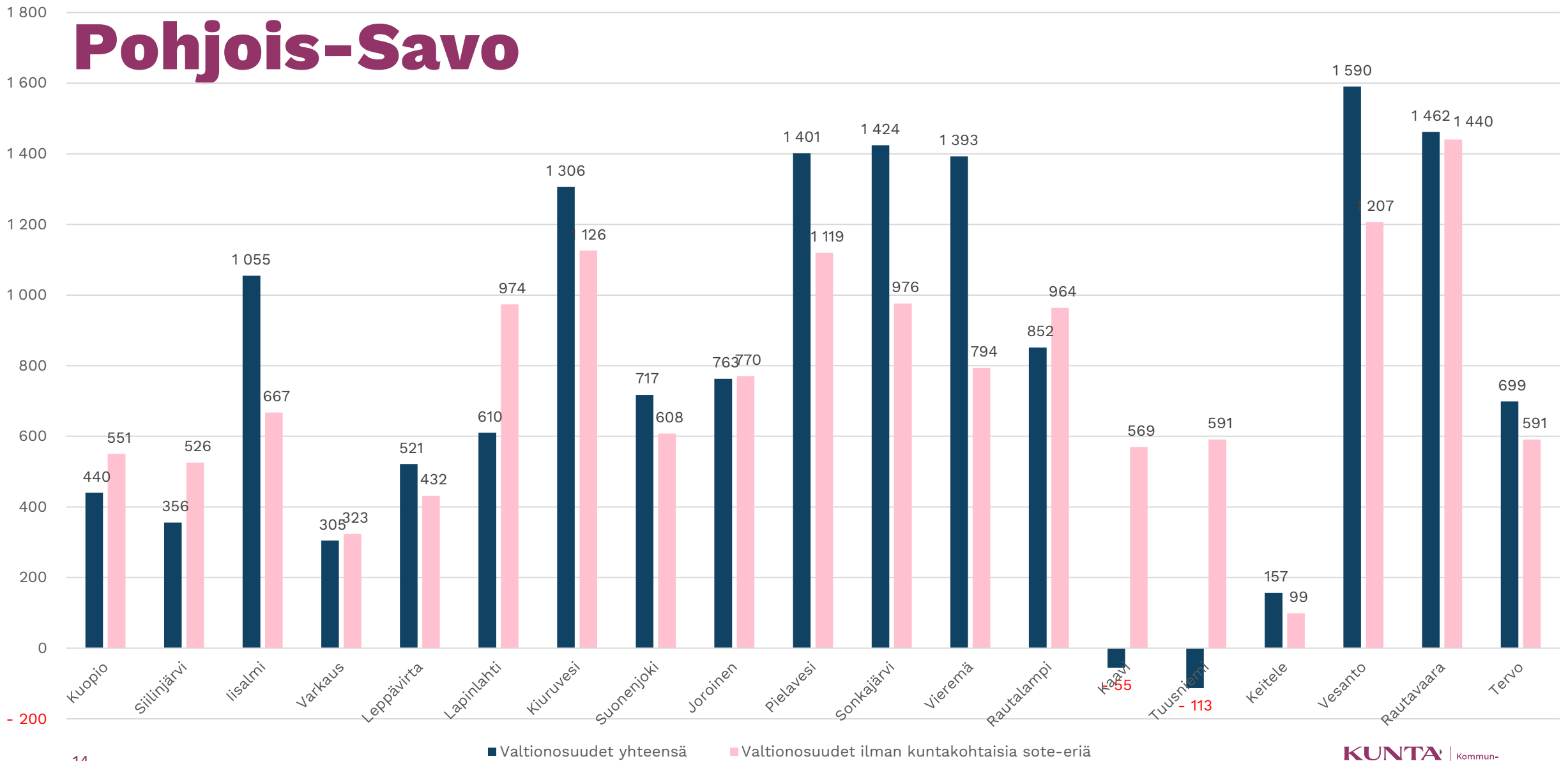
Etelä-Karjala



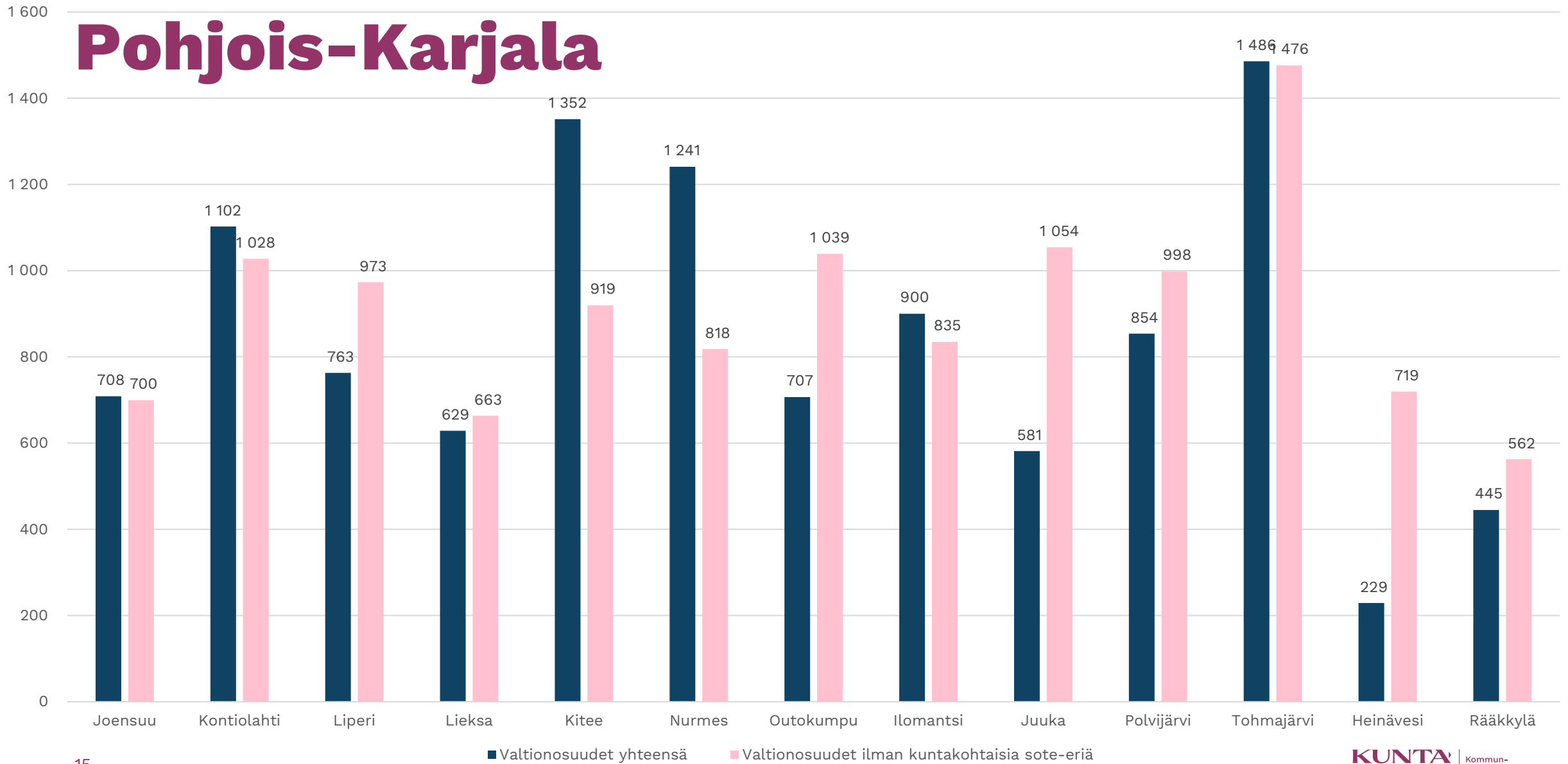
Etelä-Savo



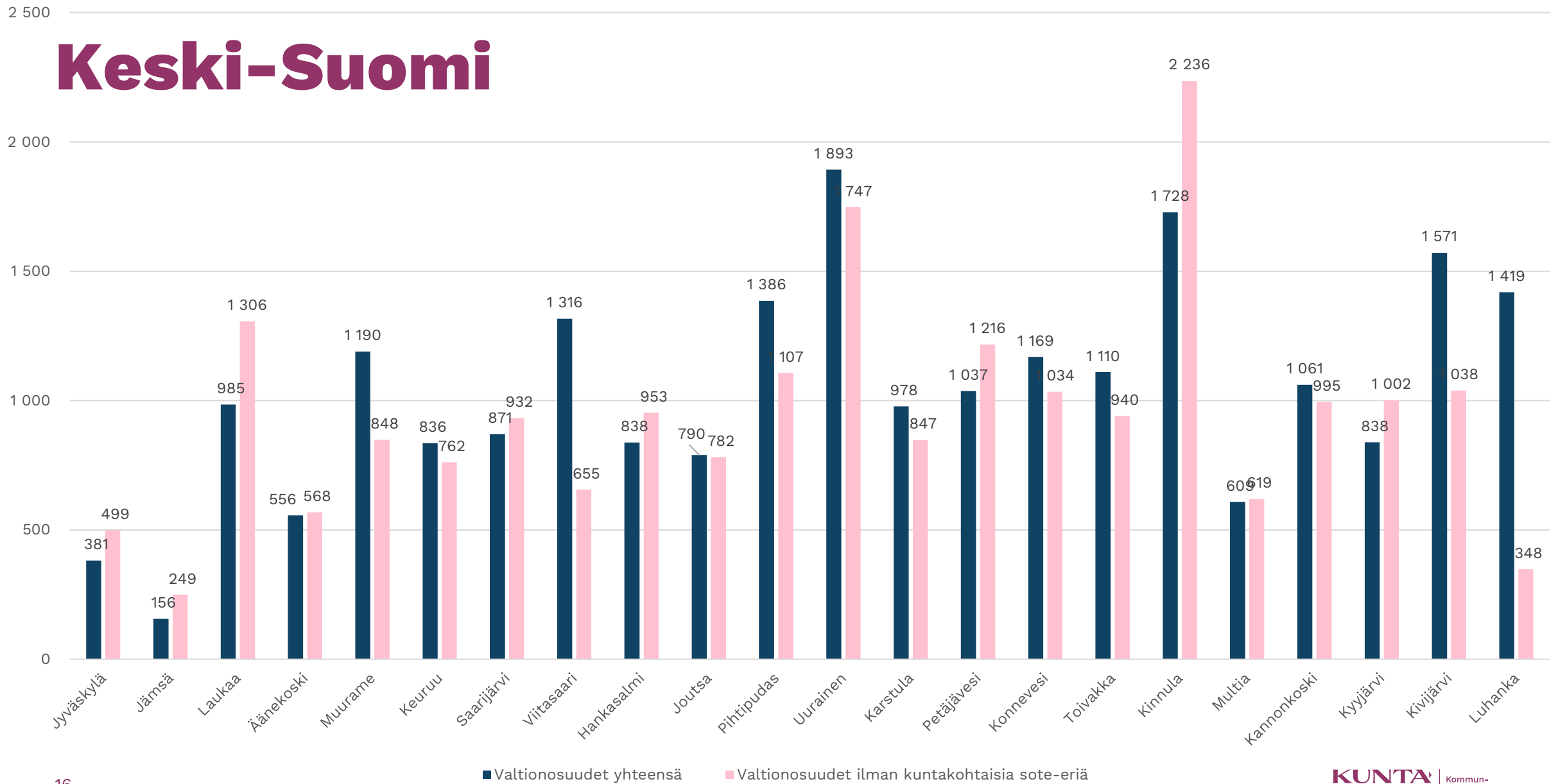
Pohjois-Savo



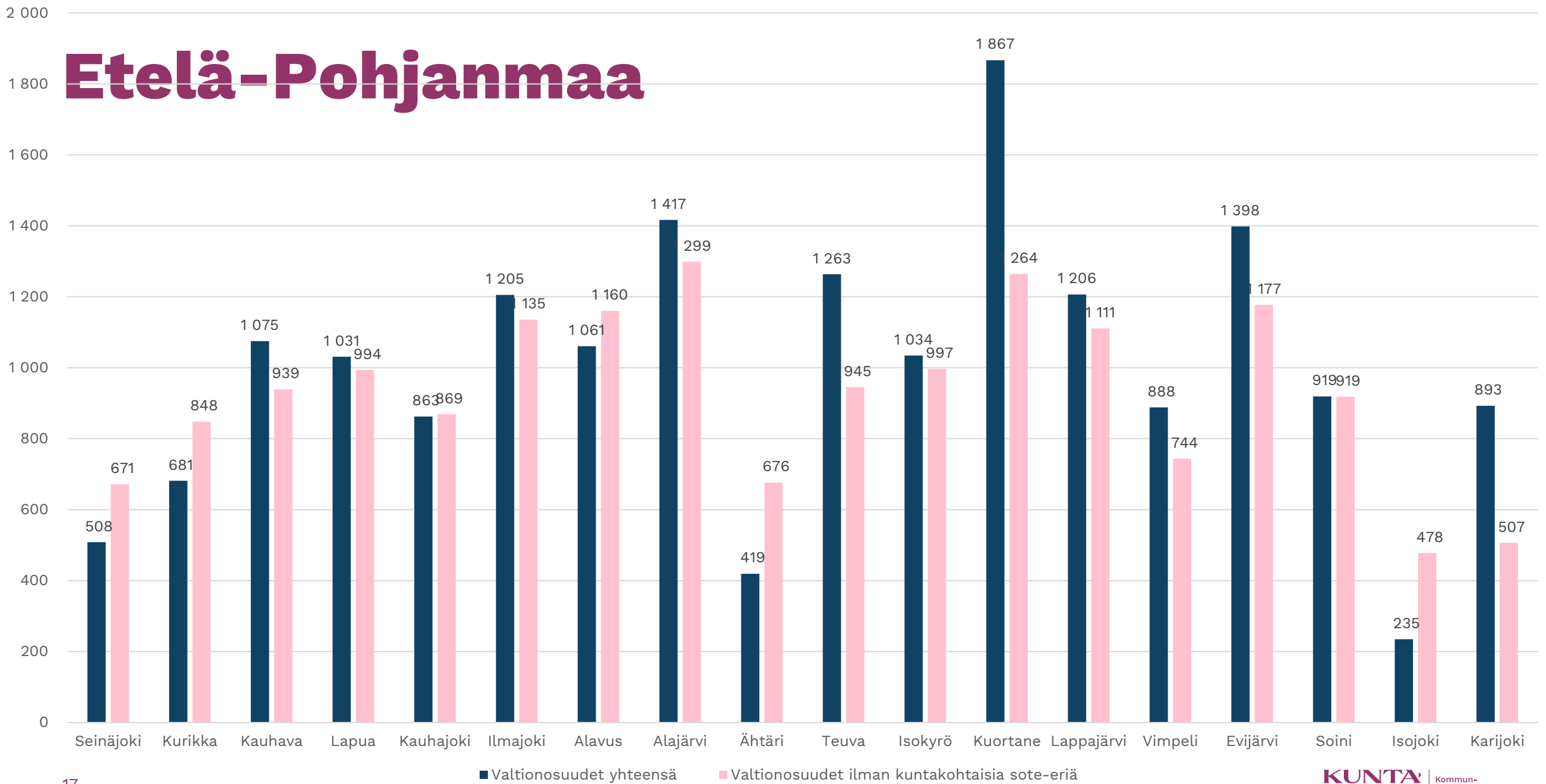
Pohjois-Karjala



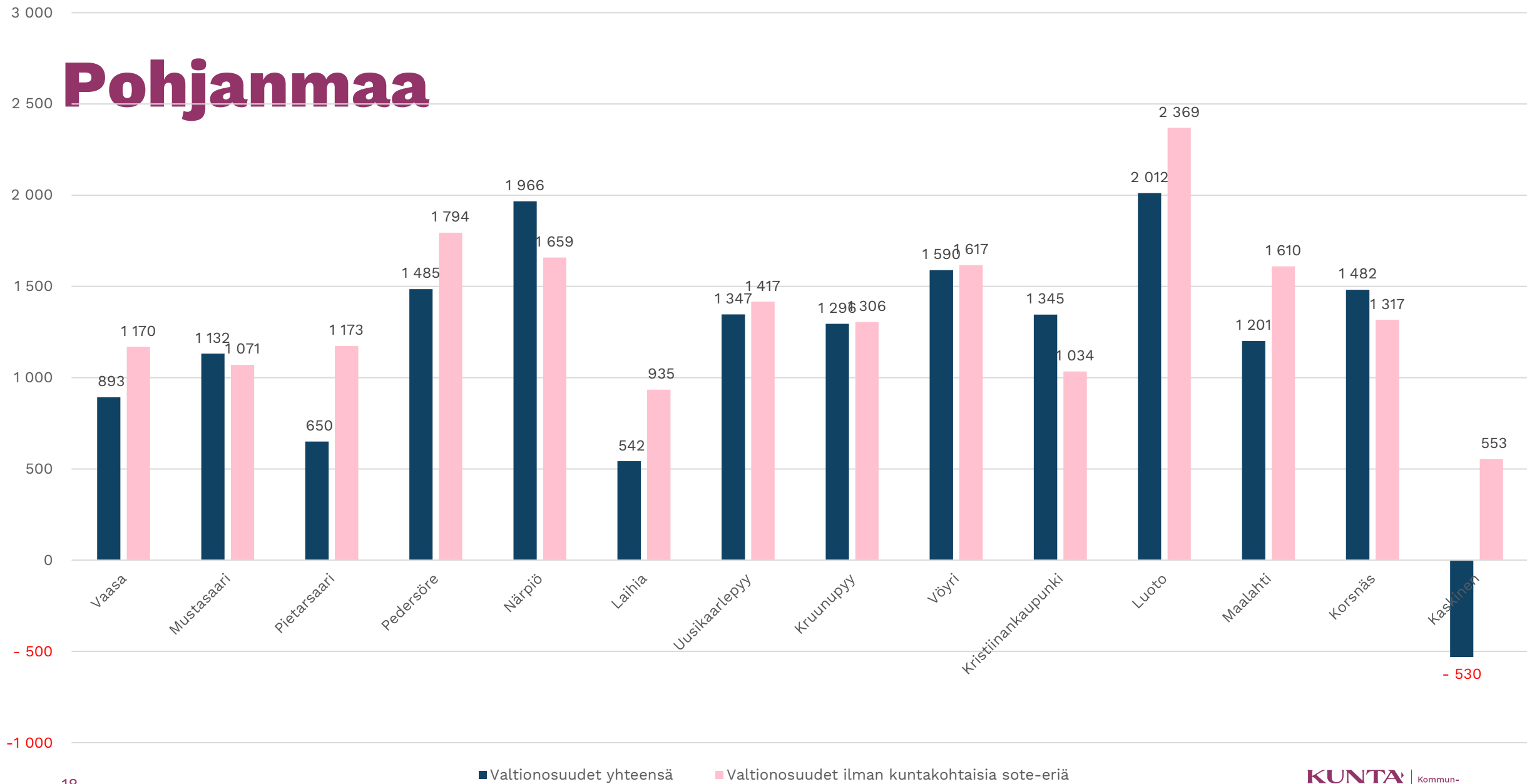
Keski-Suomi



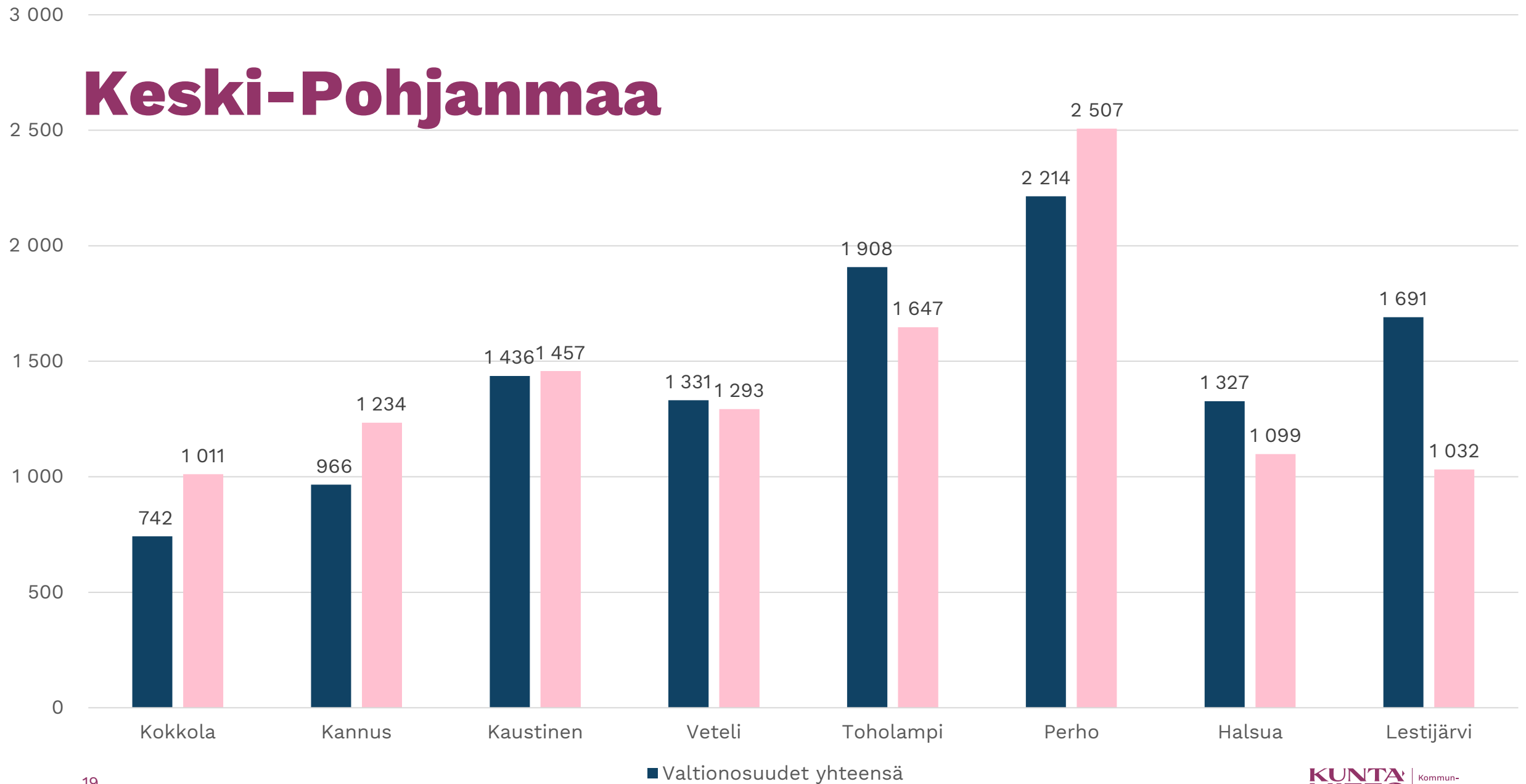
Etelä-Pohjanmaa



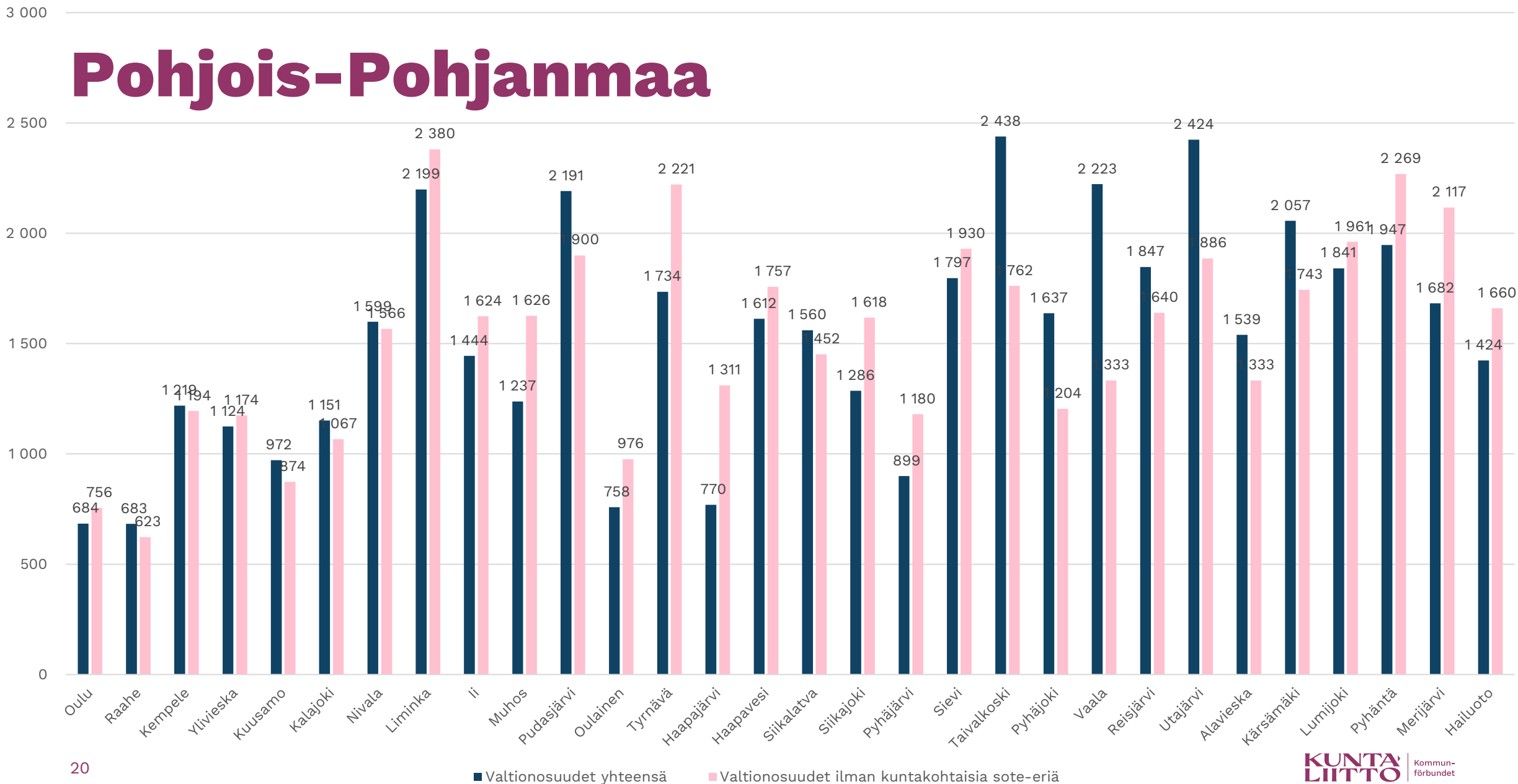
Pohjanmaa



Keski-Pohjanmaa



Pohjois-Pohjanmaa



2 500

Kainuu

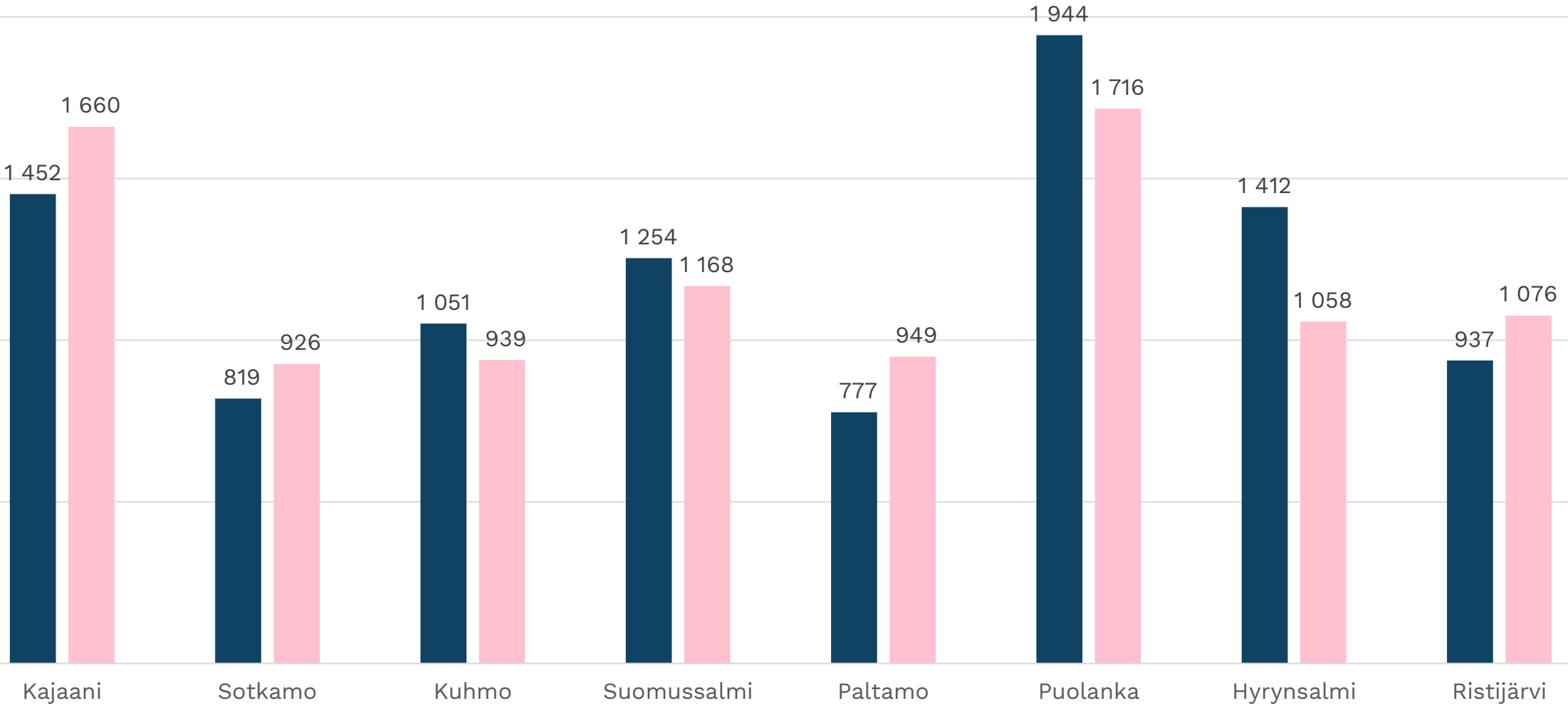
2 000

1 500

1 000

500

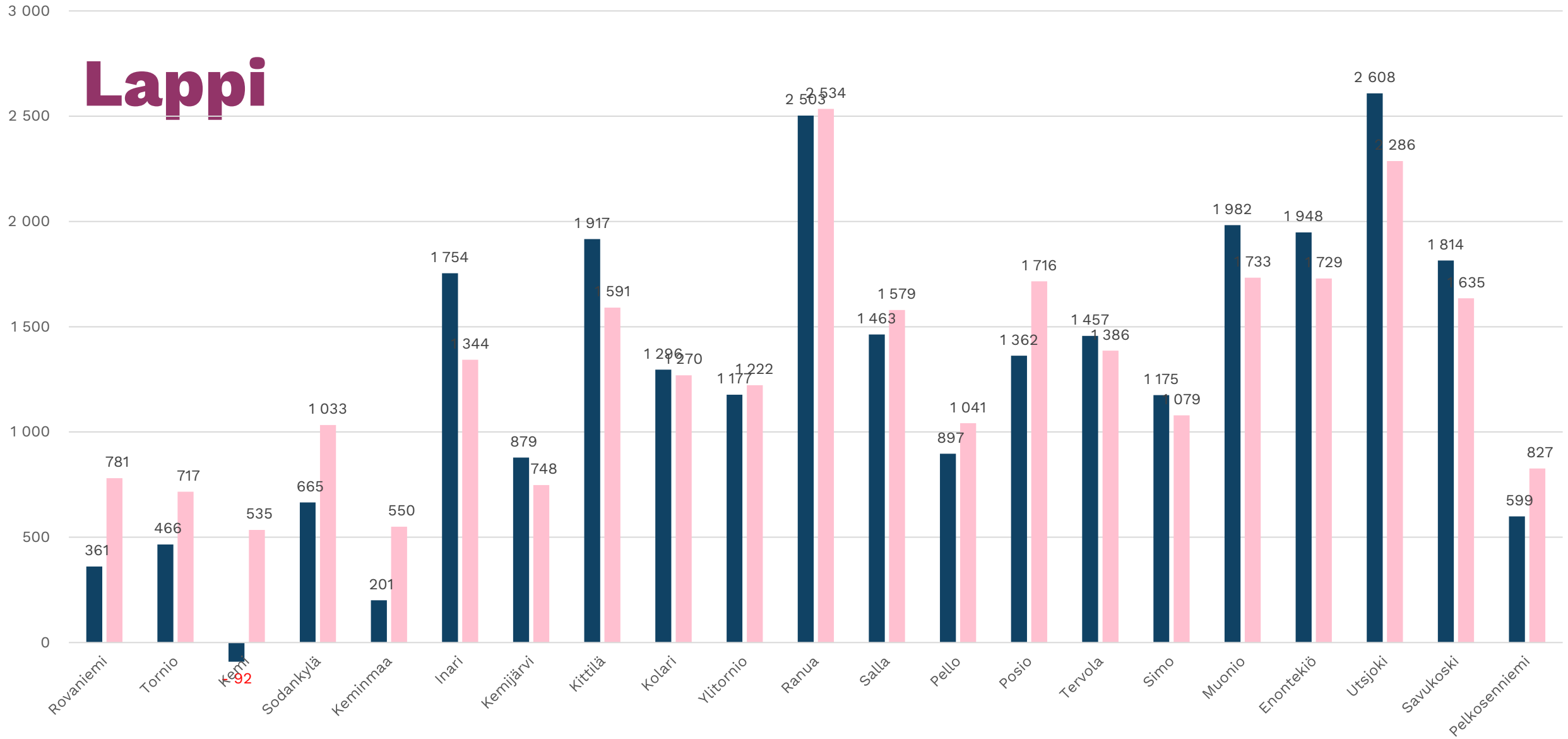
0



■ Valtionosuudet yhteensä

■ Valtionosuudet ilman kuntakohtaisia soite-eriä

Lappi



- 500

Kaipaatko lisäselityksiä?

Lue ja katso myös seuraavat diat

Mitä sote-erillä tarkoitetaan?

- Sote-uudistuksen ”tasuserät”, joilla varmistetaan, että uudistus oli poikkileikkaustilanteessa (2022/2023) tarkasteltuna valtiontalouden, yksittäisen kunnan talouden ja veronmaksajan näkökulmasta taloudellisesti neutraali
- Kunnista/kunnasta siirrettiin yhtä paljon verotuloja ja valtionosuuksia kuin oli siirtyviä sote- ja pelamenoja
- **Kuntakohtaisesti vaihtelevat erät:**
 - **Muutosrajoitin** = 60 % siirtyvien kulujen ja tuottojen erotuksesta -> plussaa tai miinusta kunnan valtionosuuksiin, kuntakohtaisesti vaihteleva
 - **Järjestelmämuutoksen tasaus** = kuntakohtaisesti vaihteleva euromäärä plussaa tai miinusta valtionosuuksiin niin, että kunnan talouden *laskennallinen* tasapainotila ei muutu kuin max +/-60 €/as. vuoden 2027 loppuun mennessä uudistusta edeltävästä tilanteesta
- **Kaikille kunnille €/as. tasasuuruisesti erät:**
 - Pysyvä vähennys sekä määräaikaiset takautuvat vähennykset, yhteensä kolme laskentatekijää
 - Sote-uudistuksen vaikutuksiin voidaan laskea myös valtionosuuksiin vuodesta 2025 alkaen tehty 277 M€:n (50 €/as.) korotus, jolla loivennettiin lisäsiirtojen kuntatalousvaikutusta.
- [Kysymyksiä ja vastauksia kuntien valtionosuuksista ja sote-siirtolaskelmasta - Valtiovarainministeriö](#)

Kuntien rahoituksesta tuli sote- uudistuksen seurauksena julkisen talouden jakojäännös

Kuntien nykyistä rahoitusmallia ei voi ymmärtää tuntematta ja tiedostamatta vuoden 2023 alusta toteutuneen sote-uudistuksen vaikutusta – jos sittenkään.

Kuntien rahoitusta leikattiin tavalla, jossa tärkein päämäärä oli hyvinvointialueiden rahoitus. Kuntien rahoitusjärjestelmä meni rikki ja valtionosuusuudistus, jolla tilannetta piti korjata, kaatui syksyllä 2025.

Sote-tasauserien myötä kuntien valtionosuusjärjestelmä meni rikki

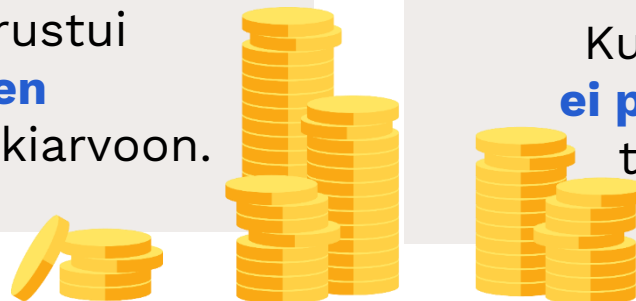


Kuntien nykyinen valtionosuus **riippuu edelleen sote-kuluista**, vaikka tehtävät siirtyivät alueille jo 2023.

Vuosina 2021 ja 2022 **merkittävästi kasvaneet sote-kulut** paisuttivat kunnilta siirrettyä rahoitusta.

Tasauserien leikkaus perustui **poikkileikkaushetkeen** ts. vuosien 2021 ja 2022 keskiarvoon.

Kuntien nykyisen valtionosuus **ei perustu kuntien lakisääteisiin** ts. sivistystoimen tehtäviin.



- Sote-tasauserien myötä keskenään samankaltaisten kuntien valtionosuusrahoitus **poikkeaa toisistaan merkittävästi**.
- Kunnat **joutuvat tasapainottamaan** valtionosuusvähennyksiä joko palveluistaan leikkaamalla tai veroja kiristämällä.

Siirtyvät kustannukset:

Kunnilta siirtyvät sote- ja pelastustoimen kustannukset perustuvat kuntakohtaisiin kuntien ilmoittamiin kustannustietoihin. Kustannustieto perustuu vuoden 2021 ja 2022 tilinpäätöstietoon. Lisäksi kustannustiedossa on huomioitu tilinpäätöstietoihin tehdyt oikaisut. Näiden vuosien kustannusten keskiarvo on skaalattu koko maan vuoden 2022 siirtyvien kustannusten tasoon.

Siirtyvät tulot:

Siirtyvät verotulot perustuvat verovuoden 2022 valmistuneen verotuksen mukaisiin tietoihin. Kunnallisveron siirto perustuu kaikkien kuntien kunnallisveroprosenttiin 12,64 %-yksikön alentamiseen. Kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta alennetaan kolmanneksella, eli yhteensä 11,25 prosenttiyksiköllä. Valtionosuudet ja veronmenetysten korvaukset on huomioitu vuoden 2022 tietojen mukaisina.

Tasauselementti: Muutosrajoitin


Muutosrajoittimella kohtuullisestaan siirtyvien tulojen ja siirtyvien kustannusten erotusta. Rajoitin on 60 % siirtyvien tulojen ja kustannusten erotuksesta. Jos tuloja siirtyy kustannuksia enemmän on muutosrajoitin positiivinen ja vastaavasti negatiivinen, jos kustannuksia siirtyy tuloja enemmän. Muutosrajoitin viedään pysyvästi osaksi kunnan peruspalveluiden valtionosuutta.

Tasapainotilan muutos:

Uudistuksen vaikutusta kuntien talouteen arvioidaan talouden tasapainotilan muutoksen myötä. Tasapainotilalla tarkoitetaan tässä tapauksessa vuosikatetta poistojen jälkeen ja tarkastelu tehdään vuoden 2022 tasossa.

Tasauselementti: Järjestelmämuutoksen tasaus

Uudistuksesta aiheutuvia muutoksia kuntien talouden tasapainossa kohtuullistetaan järjestelmämuutoksen tasauksella. Tarkastelu tehdään vuoden 2022 tasossa ja tasaus huomioidaan valtionosuudessa vuodesta 2023 alkaen. Tasaus on porrastettu niin, että tasauksen vaikutus on suurin heti uudistuksen voimaantulon jälkeen, minkä jälkeen vaikutus pienenee viiden vuoden siirtymäkauden aikana. Uudistuksen voimaantulo vuonna 2027 rajaa muutoksen talouden tasapainossa nolnaan. Tämän jälkeen tasapainotilan annetaan muuttua vaiheittain maksimissaan +/- 15 euroa asukasta kohden vuoteen 2027 asti. Vuoden 2027 tasaus jää pysyväksi. Näin ollen pysyvä muutos kunnan tasapainotilassa vuoden 2022 tasossa on maksimissaan +/- 60 euroa asukasta kohden.

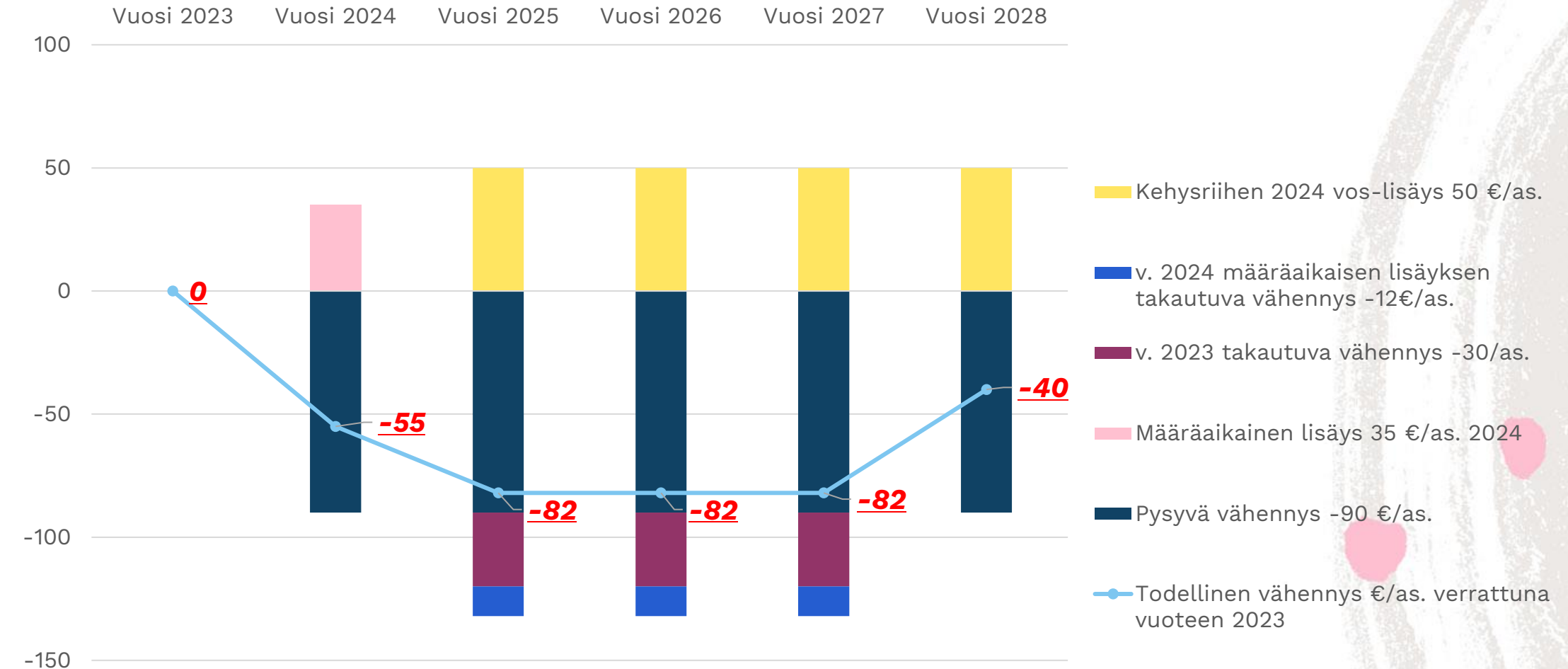


Näin soten
jälkeinen
kunnan rahoitus
muodostui

Lähde: VM / Kuntien lopulliset
sote-laskelmat, kesäkuu 2024

Sote-siirtolaskelman vaikutukset kaikkiin kuntiin yhteisesti 2023-27 ja pysyvästi 2028 alkaen (jos järjestelmään ei tehdä muutoksia)

Luvut €/asukas



Jakojäännös muotoutui kolmen sote-uudistuksessa sovelletun periaatteen seurauksena

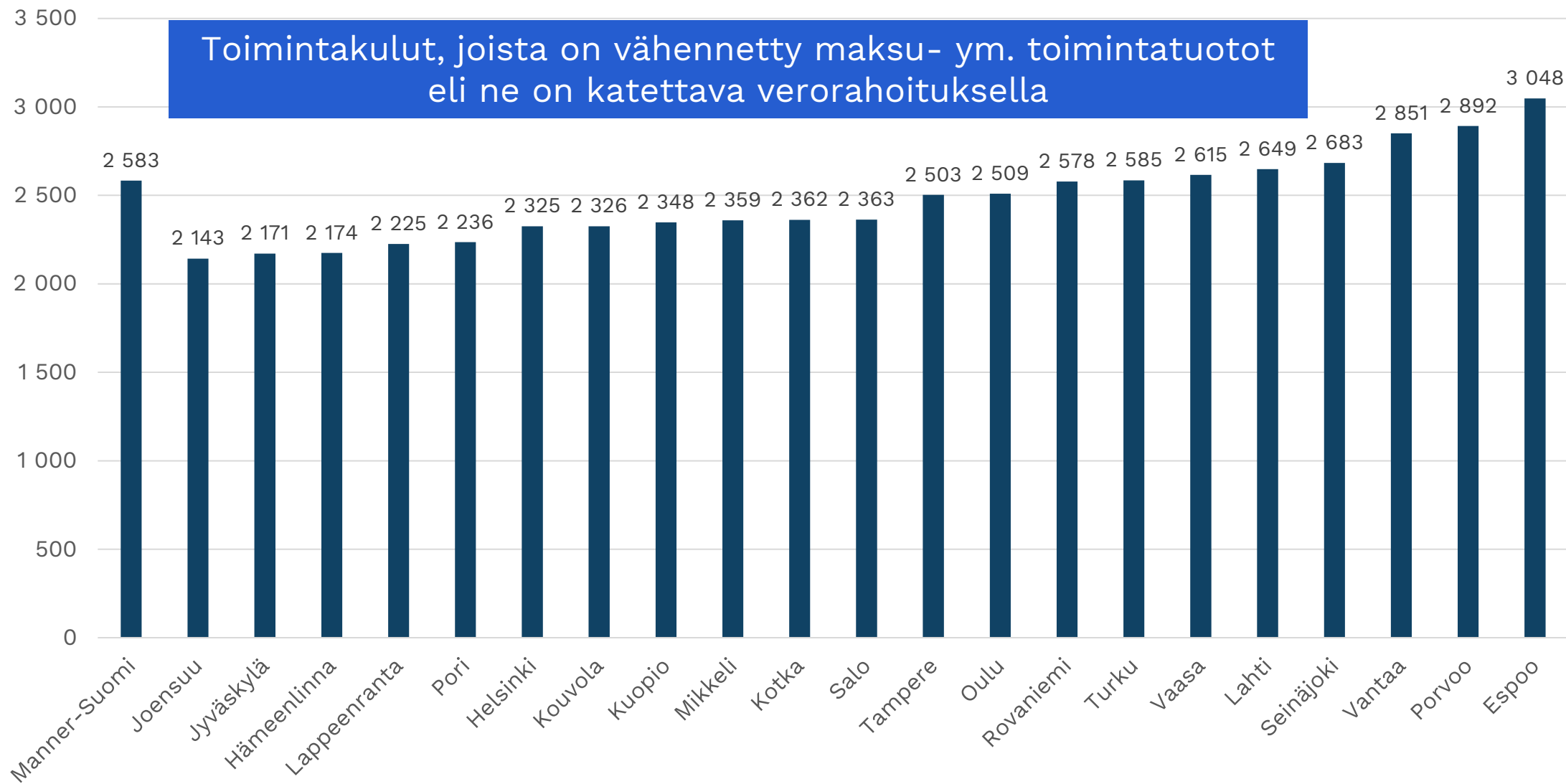
- 1) Valtio **ei** osallistu kunnilta hyvinvointialueille siirtyvien palveluiden rahoittamiseen, vaan kunnista siirretään yhtä paljon tuloja kuin siirtyy kustannuksiakin
- 2) Yhdenkään kunnan taloudellinen asema **ei** saa sote-uudistuksen seurauksena muuttua merkittävästi (max +/-60 €/as.) uudistusta edeltävästä tilanteesta
 - Sote-siirtolaskelman mukainen kunnan tasapainotila 31.12.2022 on valtionosuuksien tason kannalta tärkein kriteeri (vuosikate-poistot=tasapainotila), määrittää valtionosuuden sote-erien suuruuden (muutosrajoitin + järjestelmämuutoksen taseus)
- 3) Yhdenkään veronmaksajan asema **ei** saa uudistuksessa muuttua
 - siksi ei tullut maakuntaveroa
 - siksi kunnallisveroa leikattiin samalla %-yksikkömäärällä, vaikka sama euromäärä olisi voitu leikata kunnallisverosta tasaisemminkin
 - siksi kunnat eivät saaneet puuttua vuoden 2023 kunnallisveroon
 - kunnallisveron erot jäivät voimaan ja samat veronmaksajat maksavat sotesta kalliimpaa hintaa kunnallisveron kautta hv-alueaikana kuin kunta-soten aikanakin – uudistuksen vaiettu epäkohta

Seurauksia

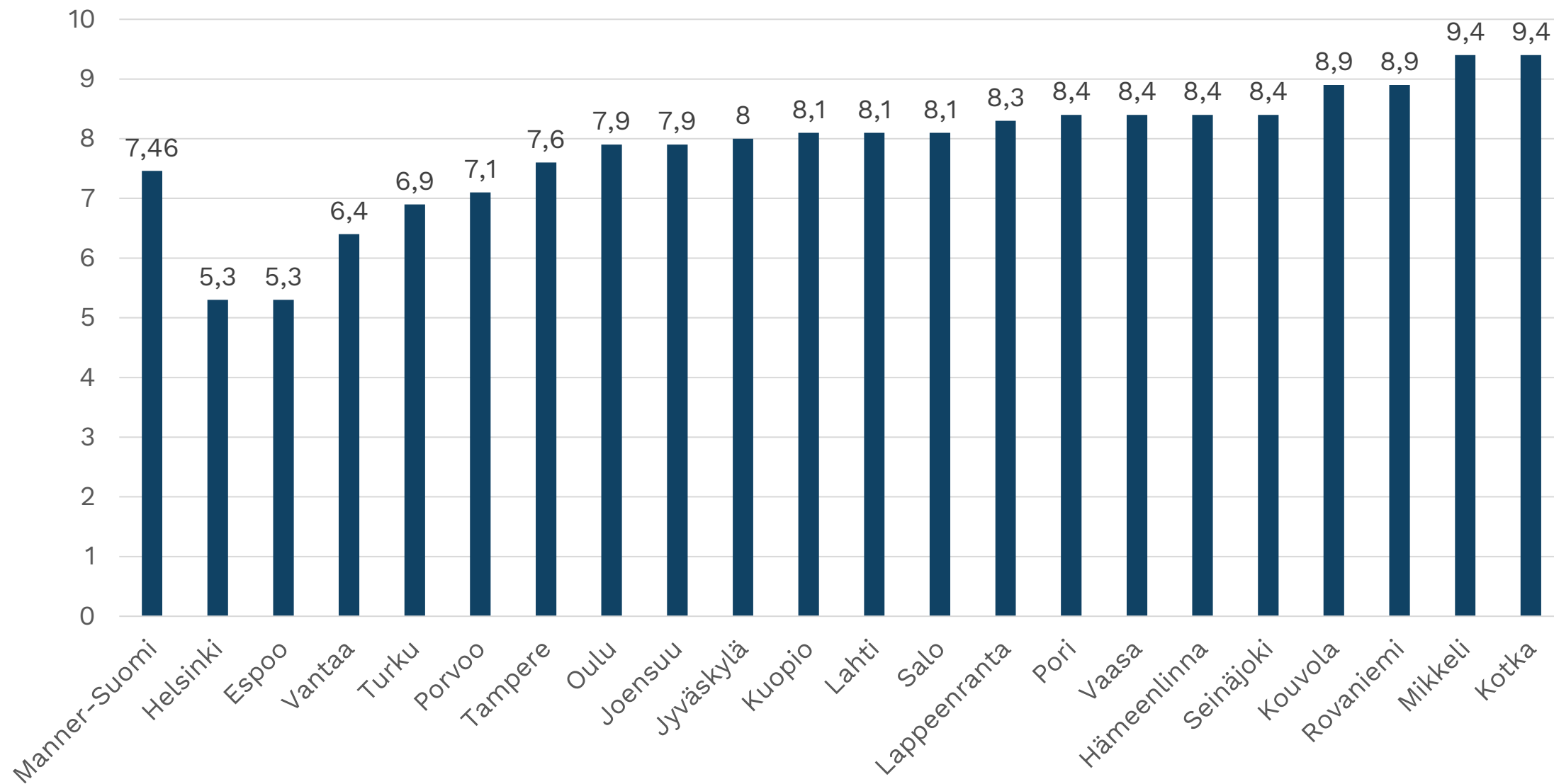
- Kuntien absoluuttiset kunnallisveroerot säilyivät ennallaan
- Sote-erät voivat jyrätä vaikutuksillaan alleen kaikki muut valtionosuuksien laskentatekijät
- Valtionosuuksien peruslogiikka muuttui ratkaisevasti
 - **Aiemmin** suuret valtionosuudet (absoluuttisesti ja suhteellisesti) selittyivät raskaalla huoltosuhteella (iäkäs väestö, suuri sairastavuus) ja muilla kustannuksia korottavilla olosuhdetekijöillä (syrjäisyys, saaristoisuus, vieraskielisyys jne.) sekä väestön alhaisella tulotasolla, yleensä **suuret valtionosuudet ja kireä kunnallisverotus linkittyivät yhteen**
 - **Nyt** valtionosuudet määräytyvät toki edelleen ikärakenteen ja olosuhdetekijöiden perusteella (ikärakenteen mukainen huoltosuhte raskaimmillaan kunnissa, joissa on paljon 0-15-vuotiaita lapsia), mutta **valtionosuuksilla kompensoidaan menetettyjä verotuottoja sote-uudistuksessa annetun ”veronmaksajalupauksen” ja kunnan talouden tasapainolupauksen pitämiseksi** -> suuret positiiviset sote-erät korkean verotulotason kunnille
 - **Valtionosuusriippuvaisia ovatkin nyt kunnat, jotka sote-kunnan aikaan pärjäsivät pienillä valtionosuuksilla** ja vastaavasti osa suuren osan palveluistaan sote-aikana valtionosuuksilla rahoittaneet kunnat joutuvat nyt rahoittamaan sivistyspalvelunsa kokonaan tai lähes kokonaan ilman valtion rahoitusosuutta.

Yli 50.000 asukkaan kaupunkien kulut, verot ja vos 2024 vertailussa

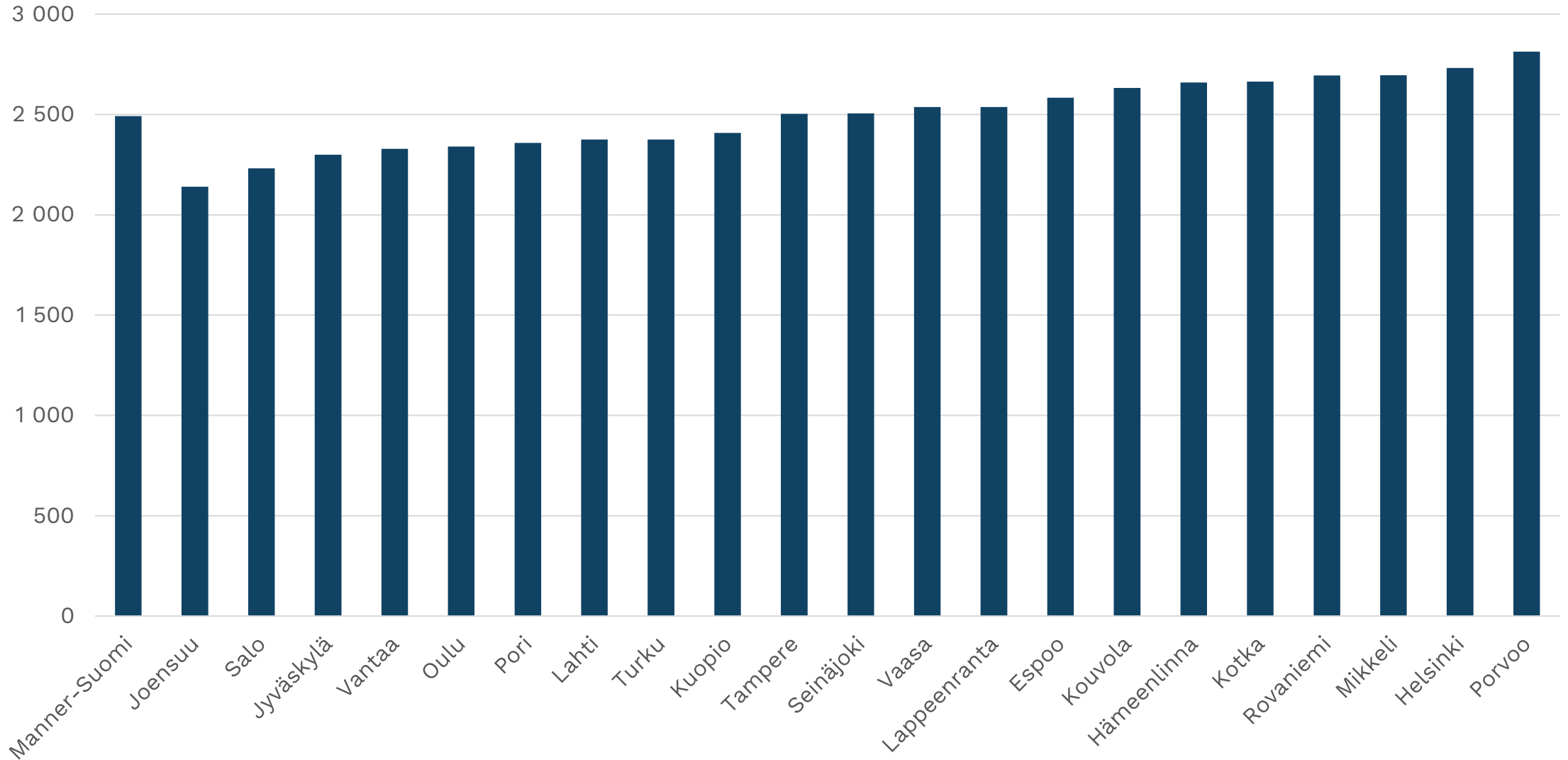
Toimintakate (nettomenot) 2024



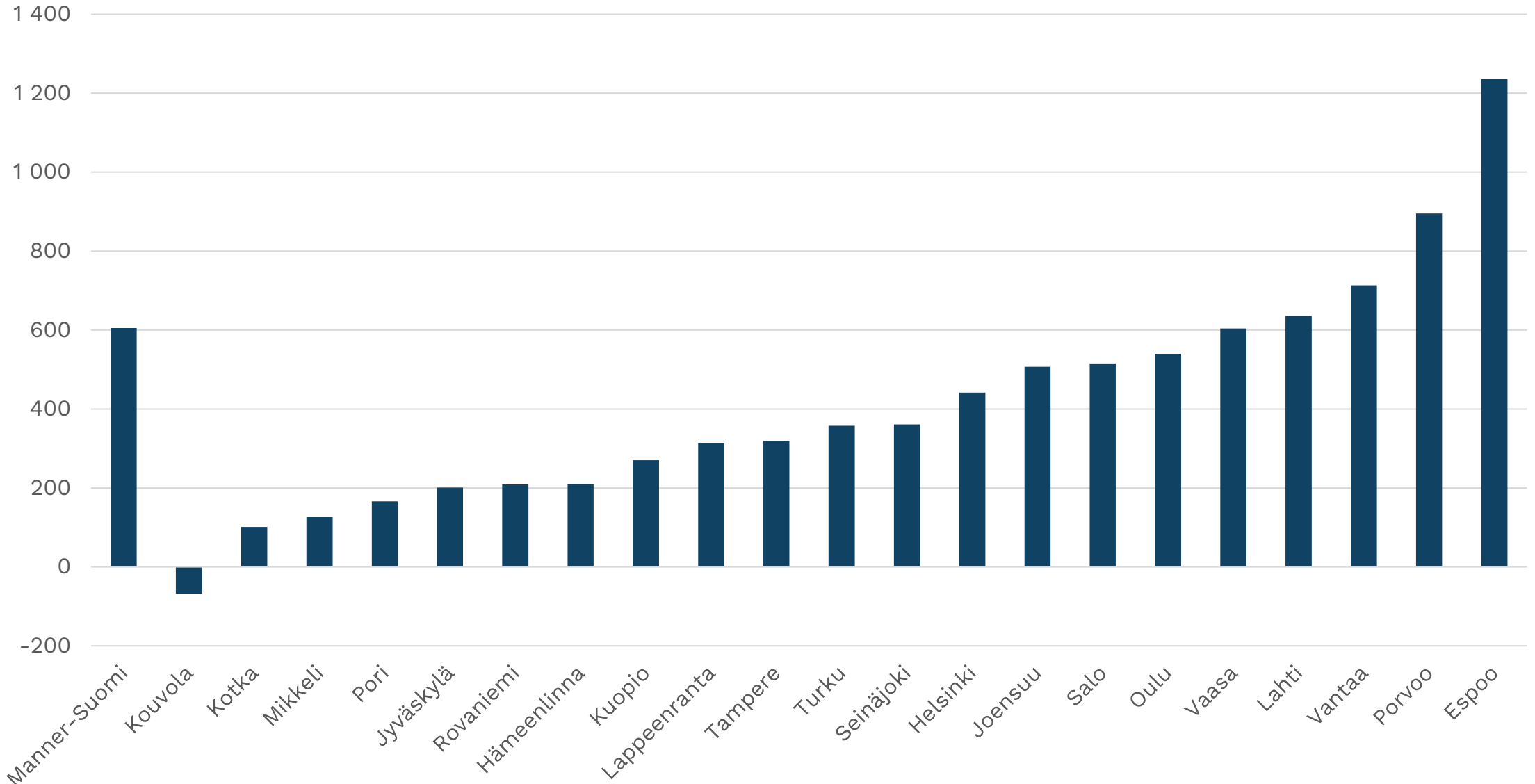
Vero-% 2024 – ääripäiden ero 4,1 %-yksikköä



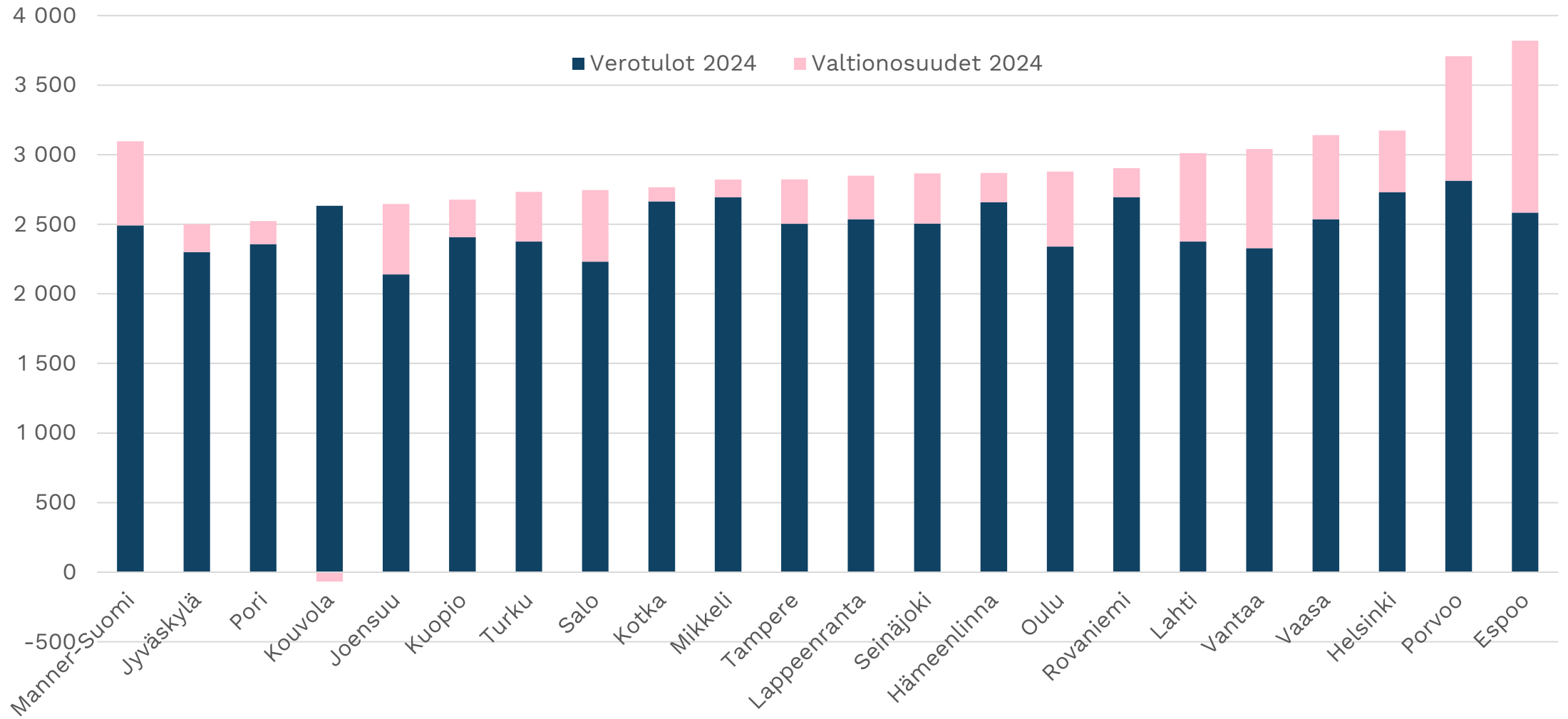
Verotulot 2024



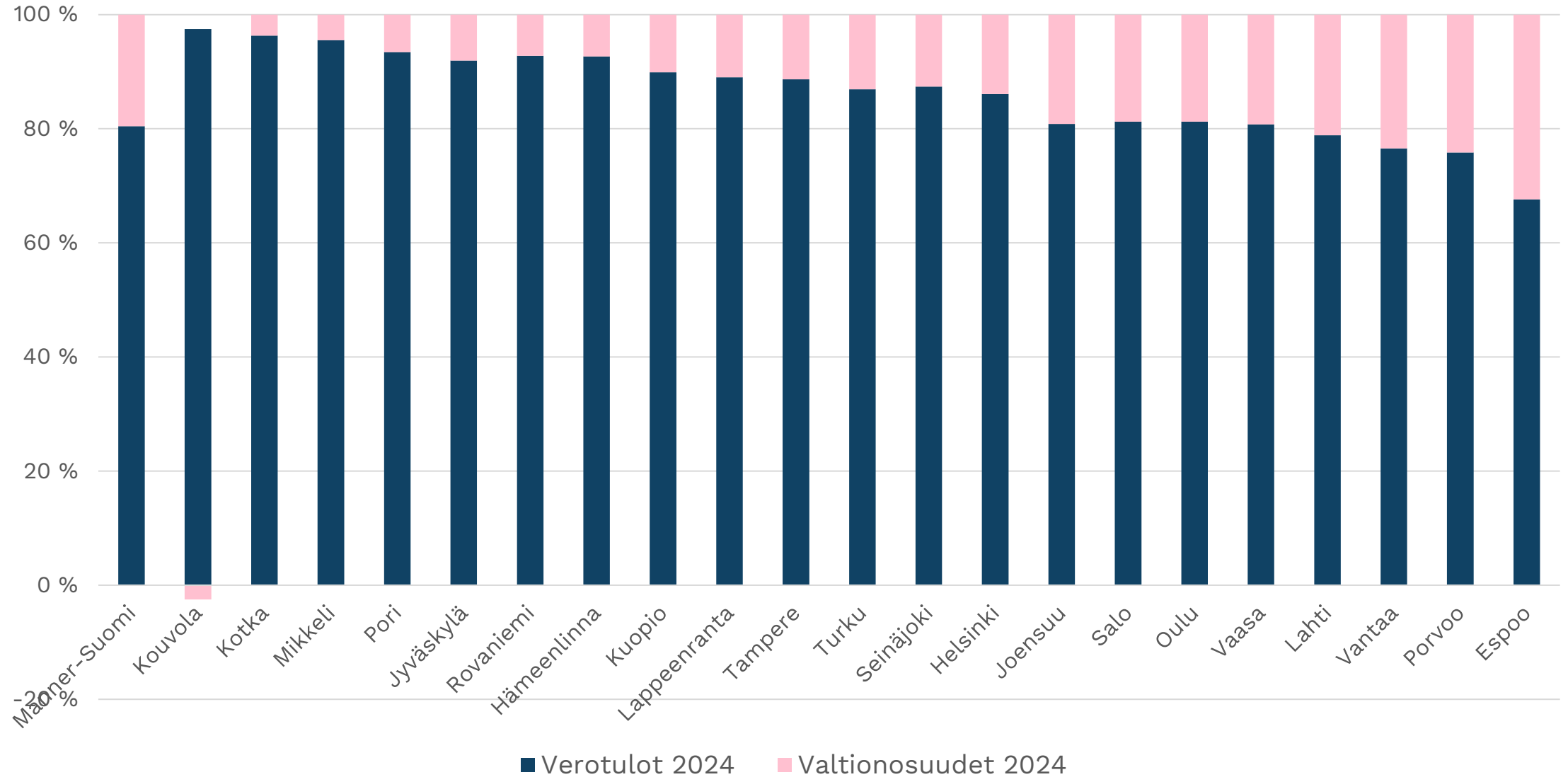
Valtionosuudet 2024



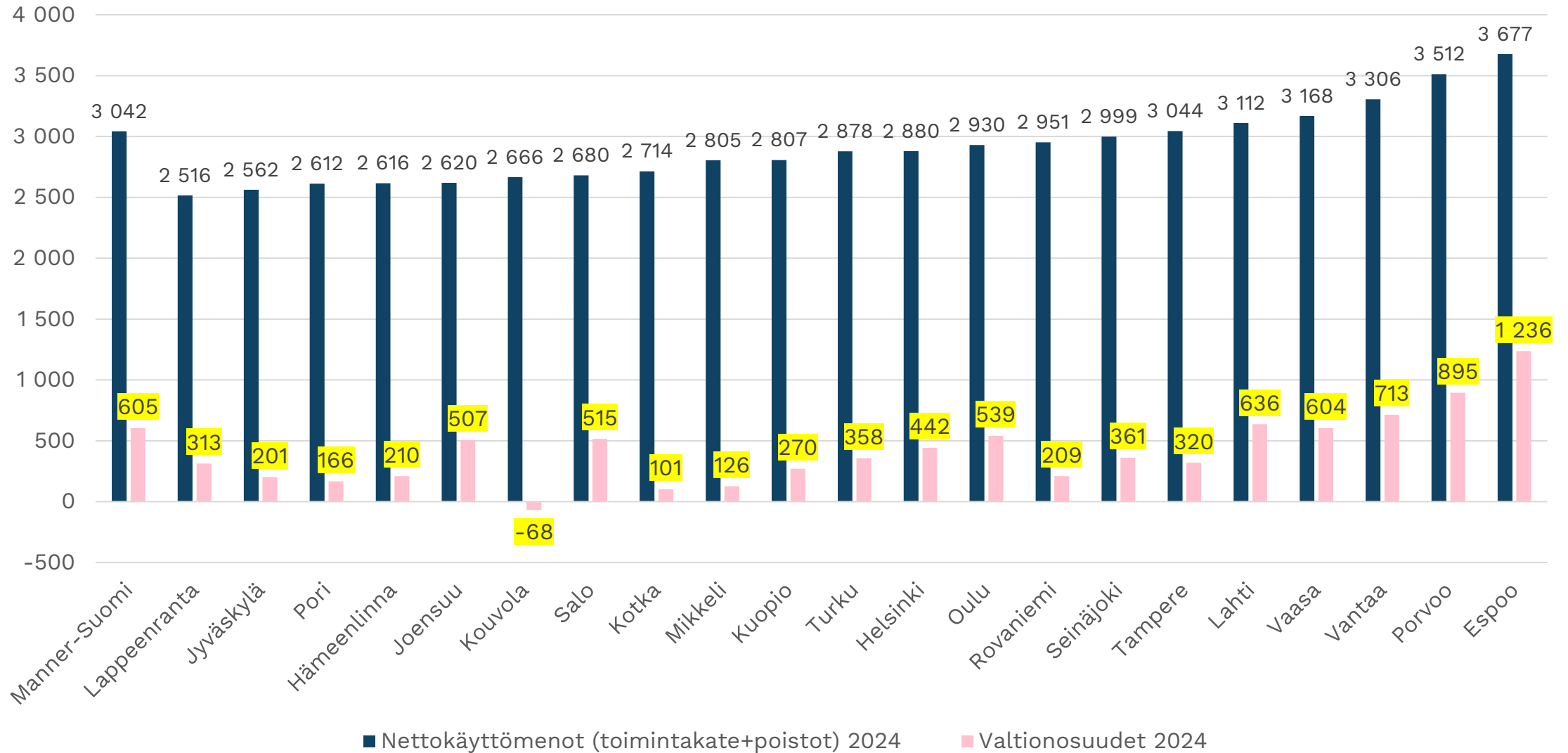
Verotulot ja valtionosuudet 2024



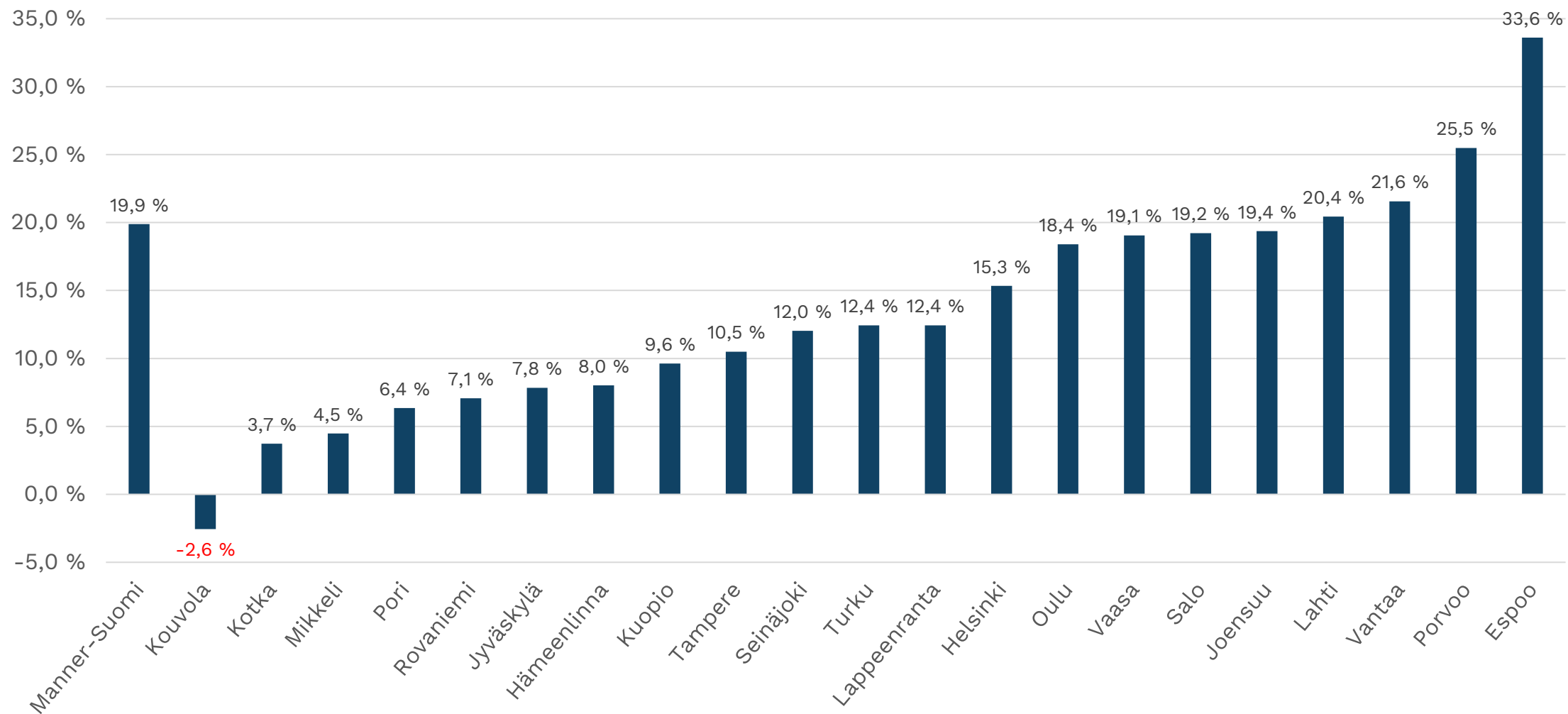
Verotulojen ja valtionosuuksien suhteellinen jakauma 2024



Nettokäyttömenot ja valtionosuudet 2024



Valtionosuudet % nettokäyttömenoista 2024



Tutustu valtionosuuksien määräytymisperusteisiin ja kuntatalouden tilastoihin tarkemmin

- [Valtionosuudet | Kuntaliitto.fi](#)
 - [Kuntien verorahoituksen muutos 2022-23 ja valtionosuudet –tiedosto](#) avaa verorahoituksen muutosta ja sen tekijöitä, kun sote lähti
- [Valtionosuuslaskelmat | Kuntaliitto.fi](#)
 - [Valtionosuuslaskelma 2026 excel-tiedostossa](#) löytyy välilehti, jossa on avattu sote-erien määräytyminen vuosittain 2023-26 ja VM-laskelma –välilehdiltä voi tarkastella voi tarkastella kunkin vos-laskentatekijän vaikutusta kokonaisuuteen
 - [Valtionosuuslaskuri 2026 –tiedostossa](#) viimeisellä eli 9. Kaaviot –välilehdellä näkee valitun kunnan valtionosuuksien rakentumisen osatekijöittäin verrattuna koko maan keskiarvoon
 - Huomaa myös [Sote-erät kuntien valtionosuuksissa 2025](#) –tiedosto
- [Kuntatalouden tilastot | Kuntaliitto.fi](#)
 - Tilinpäätös ja talouden tunnusluvut
 - Palvelutuotannon kustannukset

Lisätietoja

Olli Riikonen

Erityisasiantuntija (valtionosuudet ja –avustukset)

Puh. 050 477 5619

olli.riikonen@kuntaliitto.fi



www.kuntaliitto.fi

www.kommunforbundet.fi